

ՃԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՎՐՈՆԱԿԱՆ, ՌԻՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ ԾԸ.

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 28, 1903

ԹԻԻ 43

ԱՐՏՕՆԱՅԵՐ Զ. Գ. ԿՐԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ Զ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Արձակուրդ Մը Կեդր. Եւրոպայի Մեզ 777. — Եկեղեցական Համաժողով Անգղիայ Մեզ 779. — Սիրայ Պաշտօնը 780. — «Մուսոնանիա» 780. — Նորոթինակ Օդոնաուրդուրիւն 781. — Ծովախա Սրգելեւու Մերոտ Մը 782. — Նոր Անգղայացուցիչ 782. — Տր. Շեփըրտ Ի Սիվաս 782. — Տիպար Կղերը 784. — Տիարպեքիի Եկեղեցիէն 785. — Շրգանաւարտութիւն Ի Պիրիս 787. — Խնուս-Բերդ 787. — Ինչու 788. — Խէ. Դաս, Նոյեմբեր 19 788. — Քա. զաքական Լուրեր 789.

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴ ՄԸ ԿԵԴՐ. ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՁ

[Խմբագրական]

4.

Օպըրիֆընէ Թուէն երթալու միջոցին երբեմն ինքնաշարժ կառքերէն խոյս տալու համար վերէն կ'երթայինք, թէեւ ճամբան քիչ մը կ'երկարէր։ Են լքող ճամբան շատ հարթ է եւ սքանչելի վիճակի մէջ կը պահուի։ Բայց մերթ ընդ մերթ ինքնաշարժ կ'անցնի։ Ասոնք իրենց ձգախիտապատ անիւսներով այնքան անշուշտ կը շարժին որ իրենց մօտենալը չենք իմանար մինչեւ որ սուրելով մեզի լաղաբարեն հեռանալ իրենց առջեւէն։ Եթէ արագ ընթանան, մեծաքանակ փոշի կը հանեն եւ իբրեւ շարժիչ գործածուած կազօլինն ալ անհաճոյ հոտ ունի։ Մեր կինը այնչափ զգուեցաւ անոնցմէ որ զարդիւր բաները կը կոչէր զանոնք։ Սակայն եւ այնպէս ամէն տեղ կը դանուին, քաղաքներու մէջ թէ ճամբաները, եւ կ'ըսուի թէ Ամերիկայի մէջ հիմա նոյնչափ գործածական են որչափ Եւրոպայի մէջ։ Ուրախ ենք որ ինքնաշարժները կ'ընեն մէկ մասն այն տաժանելի գործին զոր ժամանակաւ առաջաւանները կ'ընէին։ Սակայն, թերեւս նոր բաներ սորվելու համար մեր չափէն աւելի ծեր ըլլալէն, աւելի պիտի ընտրէինք հաճոյքի համար լաւ ձի մը հանել, կամ զուգաձի կառքի մը մէջ բազմիլ։

Բարեկամի մը հետ Թուէն մանելու միջոցին մեզի նոր տուն մը ցուցուց եւ սա պատմութիւնն ըրաւ անոր վրայ։ Անոր տէրն, ըսաւ, յանկարծ հարստացաւ Մոնթէ Քարլօի մէջ խաղամոլական յաջողութեան մը միջոցով։ Բայց մէկ երկու տարի ետքը բոլոր իր դրամը կորսնցուց խաղամոլութեան նոյն սեղանին վրայ եւ ստիպուեցաւ վարձու տալ իր տունը։ Հիմա կ'աշխատի զայն ծախել իր պարտքը վճարելու համար։ Միեւնոյն պատմութիւնը, մանրամասնութիւններու դոյզն փոփոխմամբ, կըրնայ պատշաճիլ շատերու որոնք Մոնթէ Քարլօ կ'երթան։ Ո՛րչափ շնորհակալ ըլլանք կ'արժէ որ այս երկրին կառավարութիւնը իր ժողովուրդը կը պաշտպանէ այսպիսի վնասակար հաստատութիւններու փորձութենէն։ Թուէն ճամբուն վրայ ամէնէն ուշագրաւ չէնք, որու քովէն անցանք, խոշոր գղեակ մ'է Գերման կոմսի մը պատկանող, որ Ամերիկացի հարուստ կնոջ մը հետ ամուսնացած էր։ Կոմսը մեռած է եւ գղեակը թողած է իր կնոջ եւ զաւակներուն։

Թուէն Ար. գետին այն կէտին վրայ է, ուր գետը լիճէն կ'ելլէ մաքուր ու արագ հոսանքով։ Ար կը բխի Պէրնեան Օպըրլանտի լեռներէն, կը վազէ Պրինց Լի-

ճը, կը միացնէ զայն Թուն լճին հետ, յետոյ կ'երթայ միանալ Հոննոսի, ճամբան ընդունելով Նէօ-չաթէլի, Լուցեոնի, Յուրիսի եւ ուրիշ քանի մը փոքր լիճերու ջրերը։ Այսպէս ամէնէն կարեւոր գետն է ամբողջովին երկրին պատկանող, եւ ուշադրութեան արժանի է որ երկրին լիճերէն ձիւնեկաւ լիճը (Լէման) միայն կը թափի Ռոն եւ հետեւապէս Միջերկրական, մինչ րոյոր միւսները, մէկտեղ առնելով նաեւ Քոսթանցա լիճը որ գրեթէ ձիւնեկաւ լճին չափ է, կը ծառայեն Հոննոսի ջուրը առատացնել մինչ կ'երթայ Հիւսիսային Մովը թափի։

Երկրին թնդանօթածիղջներու գօրանոցը Թունի մէջ է ընդարձակ մարզարանի մը հետ։ Հիծեալագօրաց ձիւր ալ կը պահուին հոն։ Փոքրիկ գերեզմանատուն մը տեսնուք, ուր Ֆրանսացի 73 զինուոր թաղուած են։ 1870ի պատերազմին՝ Զօր. Պուրպաքի բանակը Գերմաններուն առջեւէն փախչելով սահմանագլուխն անցաւ, եւ մինչեւ պատերազմին վերջը հոն պահուեցաւ տեղային իշխանութեան ձեռամբ։ Գերեզմանները Պուրպաքի բանակին այդ զինուորներուն կը վերաբերին։ Քաղաքին մէջ տեսնուք այն տունը, որ ժամանակաւ նշանաւոր երգահան Սօան Պրամզի բնակարանն էր։

Լճին հարաւակողման գլխաւոր գիւղն է Սփից, ուր շատեր կը յաճախեն ամառը։ Նիսքն ելլողներուն եւ լեռնային կիրճերէ անցնիլ ուղողներուն մեկնակէտն է այն։ Թունէ ինթըրլաքըն գացող երկաթուղին անկէ կ'անցնի եւ ճամբու երկու մասնաճիւղեր կ'ուզին հոն։ Այդ մասնաճիւղերէն մին, Տիճըն միայն երկայն, կ'երթայ Ֆրոնթիլըն, եւ մենք անկէ գացինք Կապոյտ Լիճը տեսնել։ Այդ փոքրիկ լիճը նշանաւոր է իր փայլուն կապոյտ գոյնով, որու պատճառն է, կը կարծենք, յատկի երկրաբանական կազմին բնութիւնը։ Խոր է եւ ջուրն յստակ է։ Նաւակով պտոյտներ ըրինք անոր վրայ եւ դիտեցինք իր ջուրերը, որոնց պայծառ կապոյտը տեղ տեղ կանանչի կը փոխուի ժայռերուն եւ ինկած ծառերուն փակած ծովային մամուռներէն։ Լիճը չըջապատուած է անտառէ մը, որու մէջ հրապուրիչ ճեմելավայրեր կան։

Լճին հիւսիսակողման գլխաւոր տեղն է Սէն Պէթէնպէրկ, ուր օր մը մնալով բարեկամներ այցելեցինք։ Օպըրհօֆընէ աւելի բարձր է, եւ հոն երթալու համար ատամնաւոր երկաթուղիով ուղեւորեցանք։ Կառախուժը մը վեր կ'ելլէ մինչ ուրիշ մը վար կու գայ, ինչպէս կ'ըլլայ մայրաքաղաքիս գետնուղիին (թիւնէլ) մէջ, բայց չարժիչ օյժի պէտք չկայ։ Կառքերուն տակ ջրաման մը

կայ։ Իջնող կառքին ջրամանը կը լեցուի, ուստի իր ծանրութեան առաւելութեամբ վեր կը քշէ ելլող կառքը։ Բլրին օտորօտը ջուրը կը պարպուի եւ վերի կառքին ջրամանը կը լեցուի։ Շատ պանդոկ կայ Սէն Պէթէնպէրկի մէջ եւ ամէնքն ալ լեցուն էին։ Այն պանդոկը ուր մեր բարեկամները կը գտնուէին՝ սովորութիւն ունէր իր գիներուն վրայ հարկերին ռաչափ աւելցնելու։ Այդ յաւելումը ծառաներուն կը տրուի փոխան այն նուէրներուն օրոնք կ'սպասուին շատ պանդոկներու մէջ եւ օրոնք մեծ ձանձրոյթ կը պատճառեն պանդոկի մէջ ապրողներուն։

Օտար երկիր պտտած մեր ընթերցողները թող մեզի ներեն որ այդ կեանքին վրայ քիչ մը տեղեկութիւն տանք անոնց օրոնք բնաւ չեն ճամբորդած։ Համբաւաւոր եւ առող պանդոկներէն զգուշանալով կարող եղանք առ հասարակ օրական 5 ֆրանք ծախքով սենեակ մը վարձել կերակրով հանդերձ։ Երբ միայն մէկ երկու օր կը մնայինք տեղ մը, օրական 7 ֆրանք կամ աւելի կը ծախսէինք։ Երբեմն ալ ելեկտրական լոյսի համար թեթեւ յաւելում մը կ'ըլլար մեր ծախքին վրայ։ Միշտ հանգըստաւէտ ու մաքուր անկողին կը գտնէինք, եւ մեզ նեղող տեւէ անառնիկ չէր գտնուեր։ Առաւօտուն կ'ունենայինք սուրճ կամ թէյ հացով, կարագով եւ մեղրով կամ անուշեղէնով։ Եթէ աւելի տեւէ բան ուզէինք, աւելի պիտի վճարէինք, բայց երբեք չէինք ուզեր։ Պանդոկներէն շատին մէջ զրոնուած մեղրը այնպիսի բան մ'է որու հետ գործչունին մեղուները։ Կը շինուի շաքարով եւ չենք գիտեր ուրիշ ինչ բաներով։ Շատ յստակ ու ճախ գոյն ունի եւ կը խոտովանինք թէ իր համը շատ աւելի կը օրինք քան իրական մեղրինը։ Կ'ըսուի թէ աւելի դիւրամարտ ալ է։ Հելվետիացի բարեկամ մը ըսաւ թէ բնիկները բնաւ չեն ուտեր զայն, թէեւ կը կարծենք թէ հոս կը սխալի ան։ Երկու գլխաւոր կերակուր կայ, մին կէսօրին, միւսը անկէ եօթը ժամ ետքը։ Իւրաքանչիւրն ալ, այն պիտի պանդոկներու մէջ ուր մենք գտնուեցանք, կ'սկսի ապուրով, օրու կը յաջորդէ առ հասարակ ձուկ, երկու պնակ բանջարախառն միս, մէջտեղը զուտ պնակ մը բանջարեղէն եւ ապա խմորեղէն կամ մրգեղէն, կամ երկուքն ալ։

Ինթըրլաքըն քաղաքը Թուն լճին արեւելեան ծայրն է, կամ մանաւանդ Պրինց լճին վրայ եւ ջրանցով մը Թուն լճին կցուած է։ Երկու լիճերը իրարմէ երկու մղոն հեռու են։ Ինթըրլաքըն Ալպեան ամբողջ գաւառին մէջ ամէնէն շատ յաճախուած տեղն է ամառը։ Տասնըհինգ տարի առ

առջ ամառ մը անցուցինք հոն։ Գաղաքն անկէ ի վեր շատ զարգացած է, մանաւանդ խոշոր պանդոկներուն թիւը շատ աւելցած է։ Տեղային լեզուն Գերմաներէն է, բայց այցելուներու ամբօխին մէջ գրեթէ Գերմաներէնի չափ ալ Անգղիերէն եւ Ֆրանսերէն կը լսուի փողոցները։ Ինթըրլաքընէ, ուր արտառովոր կերպով մօտ կ'երեւի Նոնկֆրաու, վերջնոյս փառաւոր մէկ տեսարանը կը պարզուի, երբ, ինչպէս անգամ մը պատահեցաւ մեզի, զայն տեսութենէ ծածկող ամպը յանկարծ վերնայ եւ լեռը ամբողջ իր ահագին ծաւալով հանգիստեսին առջեւ կանգնի գագաթէն մինչեւ ոտքը ճեղքուի, այսինքն հարսի, նման համակ ճերմակ հագուած։

Ինթըրլաքընէ կարճ պտոյտ մը ըրինք։ Գացինք Կրինտէլլալտ, որ կը գտնուի գեղեցիկ հովտի մը մէջ, ճամնադեղեցիկը զոր երբեք տեսած եմ» ըսաւ մեր ընկերուհին։ Այկըր մեր վրայ կը նայէր եւ մենք մօտ էինք իրեն։ Մօտ էին նաեւ Վէթէրհորն եւ ուրիշ սարեր։ Գացինք մինչեւ Վէթէրհորնի ստորոտի սառնարանը, եւ հոն ալ գտանք ու մօտանք սառոյցի մէջ փորուած անձաւ մը, բայց այնչափ գեղեցիկ չէր որչափ Շամուռնիի մէջ մեր տեսածը։ Կրօնական շատ ժողովներ տեղի կ'ունենան Կրինտէլլալտի մէջ, որ իր բնական գեղեցկութեամբ եւ կազդուրիչ օդով օրական վայր մը դարձած է այսպիսի ժողովներու համար։

Կրինտէլլալտէ ետ դարձանք քիչ մը տեղ դէպ ինթըրլաքըն եւ յետոյ ճամբուն մէկ ուրիշ ճիւղին հետեւեցանք դէպ ի Լոթըրպրունըն։ Ծամբուն երկու ճիւղերն ալ տեղ տեղ այնչափ ցից են որ երկաթուղիի երկու ձողերուն միջեւ երբորդ մը եւս դրուած էր։ Այս կը յարմարէր կառքերու կեդրոնին ներքեւ գտնուող ատամնաւոր անիւներուն, եւ մենք կ'զգայինք ցնցումը, երբ այս անիւները մեքենավարին ձեռքով կ'իջնէին եւ ատամները իրենց տեղերը կը գտնէին։ Երբ ճամբան աւելի հարթ կ'ըլլար, երբորդ ձողը կը դադարէր եւ ատամնաւոր անիւը դարձեալ վեր կը հանուէր։ Լոթըրպրունընի մէջ տեսանք Շթուպպախ ջրվէժը, ուր ջուրը 980 ոտք բարձրութենէ մը կը թափի, բայց յատակ հասնելէ առաջ փրփուրի կը փոխուի մեծ մասամբ։ Գարնան, երբ հոսանքը խոշոր կ'ըլլայ, տեսարանը շատ հոյակապ ըլլալու է։ Լոթըրպրունընէ 3/4 մղոն երկայնութեամբ շատ ցից վերելք մը ըրինք ատամնաւոր երկաթուղիով, յետոյ 3 1/2 մղոն տեղ ալ երկարաշարժ կառավարով ճամբորդեցինք դէպ ի Միւրին։ Լեռնային տեսարանը մեր տեսածներուն ամէնէն վսեմն էր։ Կէս մը շրջապատուած էինք

տաճարեկու կամ աւելի թուով ձիւնապատ սարերու շարքով։ Անկէ վերադարձանք Օպերհոֆըն։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ ԱՆԳՂԻՈՅ ՄԷՋ (ԹՎՆ. Գ. Գրէքորեան)

Ամէն տարի Անգղիական Եկեղեցիին յատուկ համաժողով մը տեղի կ'ունենայ. եւ թէպէտ համաժողովին մէջ ոեւէ խնդրի մասին որոշում մը չտրուիր, նշանաւոր անձեր կրօնական եւ եկեղեցական խնդիրներու վրայ բանախօսութիւններ կ'ընեն, որոնց վրայ կարծիքի փոխանակութիւններ տեղի կ'ունենան։ Այս տարի յիշեալ համաժողովը ներկայ ամօքս Յին Ուէյմըթի քաղաքին մէջ գումարուեցաւ, եւ տեւեց չորս օր, եւ հետեւեալ նիւթերուն վրայ խօսուեցաւ։ Հին Կտակարանի արժէքը, Գրիգորեանութիւն եւ Հարստութիւն, Ամուսնութիւն եւ Ապահարզան, Կրօն եւ Բարոյականութիւն, Հոգեւոր արթնութիւն, եւն.։ Ուշադրութեան արժանի էր նաեւ բանախօսութիւնը զոր համաժողովին նախագահ Լոնտոնի Եպիսկոպոսը արտաստեց։ Անոր բանախօսութեան նիւթն էր Անգղիական Եկեղեցւոյ անդամներուն իրենց Եկեղեցւոյն հաւատարիմ մնալու պարտականութիւնը։ Ինչպէս ծանօթ է, Անգղիական Եկեղեցւոյն մէջ կարգ մը մարդիկ Պապականութեան հակաեալ են, եւ կը բաղձան Եկեղեցին ներմուծել ուրբերուն պաշտօնը եւ մանաւանդ Մարիամապաշտութիւնը, նաեւ պատկերներուն յարգանք մատուցանելու եւ նման ինչ ինչ բաներու օգտութիւնը։ Լոնտոնի Եպիսկոպոսը, յայտարարելով հանդերձ թէ պիտի չթոյլարէ Կոյս Մարիամի պաշտօն մատուցանելու եւ Սուրբ Գիրքին հակառակ եղող ուրիշ օգտութիւններու մուտքը Եկեղեցւոյն մէջ, կ'ընդունի նաեւ թէ Աղօթագիրքին եւ Եկեղեցւոյ ծէսերուն եւ արարողութիւններուն մէջ բարեկարգութեան կարօտ բաներ կան, եւ սակայն Եկեղեցին, ինչպէս անցեալին մէջ, հիմա ալ, այսօրինակ բարեկարգութիւններու հեղինակութիւն մը ունի, ուստի Եպիսկոպոսը այս խնդիրներուն նկատմամբ խորհրդակցելու եւ ուսումնասիրութիւններ կատարելու համար յանձնարարած է Եկեղեցւոյ ընդհանուր ժողով մը գումարելու։ Եւ օգտակար կը համարի այսպիսի ժողովի մը մէջ Եկեղեցւոյ աշխարհական անդամներու ալ ներկայութիւնը։

Համաժողովին մէջ քննուած նիւթերէն Հիւ Կոպլանդի արձեւին նկատմամբ խօսողները անոր մէջ տեսնուած բարոյական ինչ ինչ դժուարութիւնները յայտնութեան մէջ նշմարուած զար-

գաղման եւ բարեշրջութեան միջոցաւ մեկնելէ ետ-
քը խօսած են Աստուծոյ բնութեան, անձնաւո-
րութեան, միութեան, յայտնութեան, արդարու-
թեան, եւն. նկատմամբ անոր մէջ ուսուցուած
ճշմարտութիւններուն մեծութեան վրայ, եւ պըն-
դած են թէ անիկա Նոր Կտակարանին լրացուցիչն
է: Հոգեւոր արմատեան նկատմամբ խօսողները
չնչած են թէ հոգեւոր արթնութեան մասին Անգ-
ղիական Եկեղեցւոյ անփոյթ գտնուիլը վնասակար
պիտի ըլլայ իրեն, եւ թէ՛ եթէ պատշաճ սահմանի
մէջ կառավարուի եւ առաջնորդուի, օրհնութեան
միջոց պիտի ըլլայ, եւ թէ Ուէյլսի հոգեւոր արթ-
նութեան մէջ Անգղիական Եկեղեցւոյն ալ մաս-
նակցութիւնը օգտակար եղած է:

Գրիստոնէական եւ հաքստոնէական առաջնութեան վրայ
խօսողները ըսին թէ մարդ հարստութեան տէրը
չէ, այլ Աստուծոյ կողմանէ կարգուած անտես մը,
թէ հարուստները իրաւունք չունին զեղի կեան-
քով պարելու համար շալլօրէն ստակ վատնել, եւ թէ
պէտք է զգուշանալ ստակ շահելու համար սխալ
ընթացքէ եւ սխալ միջոցներու կիրառութենէ:
Խոյն խնդրին վրայ եւս խօսուելով՝ յանձնարար-
ուեցան միջոցներ, որոնցմով մարդուն մէջ ար-
թընայ յանցապարտութեան զգացումը, որ մեղքին
հետեւանքն է, նաեւ միջոցներ հոգ. անհոգութիւնը
վերցնելու եւ խիղճը լուսաւորելու: Խօսուեցաւ
նաեւ Եկեղեցւոյ կառավար ժողովուրդներու հետ առնչու-
թեան վրայ եւ բացատրուեցան մասնաւորապէս
Ճափոնցւոց բարոյական սկզբունքները:

Կը կարծուի թէ համաժողովին ընդհանուր ազ-
դեցութիւնը շատ օգտակար եղած է:

ՍԻՐՈՑ ՊԱՇՏՈՆԸ

Մեզի հրամայուած է մէկզմէկ սիրել, եւ յոյժ
գործնական միտք մը կրնայ հարցնել թէ ինչպէս
կրնանք կատարել այդ հրամանը: Մէրը կամքի գործ
մըն է թէ սրտին մէկ կիրքը: Մենք կրնանք լոկ
մաքի որոշուեմով մը ատելութիւնը սիրոյ փոխել:
Կրնանք թշնամիներու ատելութիւնը յանկարծ եւ
լոկ կամական զօրութեամբ փոխուիլ բարեկամա-
կան ջերմ համակրանքի: Վայրկեանի մը մտածու-
թիւնը պիտի յայտնէ թէ նոյն իսկ սոյն հարցում-
ները զրական վաստ են թէ խնդրոյ նիւթ եղած
այս օէրը իր ծագումը ունի մեր մարդկային բնու-
թենէն դուրսը: Գրիստոսի բնութեան սուրբն
է այն, սէր՝ որ է մաքէ վեր, անհասանելի: Իբրեւ
կամքի գործ, կրնանք հետամուտ ըլլալ Գրիստոսի
բնութեան, եւ աղօթելով որ Գրիստոսի նմանինք
կրնանք գտնել զեղեցիկ շաւիղը այն սիրոյն որ եր-
ջանկութեան կ'առաջնորդէ:

Մէրը պայման է եւ ոչ լոկ կիրք կամ շարժու-
թիւն: Մեր հոգեւորական կազմութեան Աստ-
ուածային կարգադրութիւնն է Գրիստոնէական
բաղձանքի եւ ջանքի ներգործութեան ներքեւ:
Աստուած սէր է: Երբ անոր Հոգին կը մտնէ մար-
դուն մէջ, սէրը կը բացավառէ մարդկային սիր-
տը եւ կը տալքնէ դանիկա դէպ ի համայն մարդ-
կութիւն: Այն ատեն այդ թշնամին եւ բարեկամ-
ները չեն որոշուիր իրարմէ, իբար կը ձուլուին եւ
կ'ըլլան եղբայրութիւն մը եւ կը փառաւորուին
Գրիստոնէական անհուն համակրանքով:

Սիրոյ կապը լոկ պայմանադրութիւն մը չէ
խղճի հետ՝ մարդկային պարտականութեան անուա-
նական հարկը հատուցանելու համար: Պարտակա-
նութիւնը ստիպողական է, բայց ստիպումը ծաղ-
րագոյն ճնշումէ չծագիր: Զանիկա կը ծնանի ներք-
նադոյն հոգին, վասն զի Գրիստոս հոն է: Գրի-
ստոնէական կեանքի եւ սիրոյ համար մենք պար-
տիմք միայն բանալ դուռը, որպէս զի ներս մտնէ
այն զօրութիւնը, որ պիտի կատարելագործէ ինչ
որ մենք անկատար կերպով կը փափաքինք: Ան-
անձնաօրութիւնը սիրոյ միւս անունն է: Երբ սէրը
ներս կը մտնէ, անձը դուրս կ'ելլէ, եւ յայնժամ
պարտականութեան ամբողջ դաշտը կ'ըլլայ ուրա-
խութեան դաշտ: Ուրիշներու ծառայելով կը կա-
տարենք մարդկային կեանքին ամենէն ազնուացու-
ցիչ պաշտօնը:

«ՄՈՒՏՀԱՆԻԱ»

Վերը կը գտնուէր գաղաթնահայեաց արեւը,
եւ վարը միսինաբին ոտքը՝ Հասարակածը: Անի-
կա ատկէ կ'անցնէր ամէն անգամ երբ նամակա-
տուն կ'երթար քսան մղոն հեռուն: Իրեն մօտ կը
գտնուէին մեծ լիճերը զորոնք Սթէյնի ճանչցուց
աշխարհի: Շուրջը կը պատէին վայրենի ցեղերը,
բոլորովին զուրկ եւ անմասն քաղաքակրթութենէ,
բայց ի անոնց մէջէն անցնող փղսկր որսացողնե-
րուն վայրենի մարդոց օրովեցուցած քանի մը վատ
ուռակութիւններէ, որոնք արդէն անոնց գիտ-
ցածներուն վրայ աւելցան: Երկրին ժողովուրդը
զգեստ չէր հագնէր, մինչեւ իսկ լար մը չէր կրեր
իրեւ զարդ: Այսպիսի ժողովուրդի մը մէջ գտաւ
ինքզինք Մը. Հօչքիս, լաւ կրթուած Ամերիկացի
միսինար մը, առկէ չորս տարի առաջ, առան-
ձին, բոլորովին առանձին, եւ առանց այդ ժող-
վրդին լեզուէն բառ մը իսկ գիտնալու: Ուրկէ՞ եւ
ինչպէ՞ս օկսելու էր այդ մարդոց լեզուն սորվիլ:

Վայրենի ցեղապետ մը անոր եկաւ նախ, եւ
հետաքրքրութեամբ ցուցաւ միսինարին վերաբ-

կուն՝ բառ մը միայն արտասանելով, «Նիշօ» Եւ Շար-
տումը եւ ձայնին կերպը սուին բառին նշանակու-
թիւնը, եւ միտինսարը գրեց բառը որքան կարող
եղաւ այդ ձայնէն: Յետագետին տալու պատաս-
խան մը չունէր, բայց ցուցուց սեւամորթին ա-
րեղը եւ նոյն բառը անոր դարձուց, «Նիշօ» Յե-
ղապետը պատասխանեց «Ետեթա» Միտինսարը
թուղթին գազաթը գրեց այդ բառերը, «Նիշօ»
ինչ է առ Եւ «Ետեթա» — Աղեղ, Անծանօթ լեզ-
ուի մը բառարանը սկսած էր գրի առնուիլ:

Այնուհետեւ Մ. Հոջըիս օկսաւ կանոնաւոր
կերպով աշխատիլ բառարանի մը պատրաստու-
թեան համար: «Նիշօ»ն անոր բանալին եղաւ:
Կը ցուցնէր ծառ մը, բլուր մը, կենդանի մը, գետ
մը, ամպ մը, եւ կը հարցնէր, «Նիշօ» Եւ մէն
մի պատասխան կը գրէր անմիջապէս: Եւ իր հե-
զելը կ'ուղղէր քանի կ'ընտանենար բառերուն:
Այնուհետեւ կը վազէր, կը քալէր կամ ուրիշ գոր-
ծողութիւններ կ'ընէր եւ նոյն հարցումը կ'ընէր,
եւ այսպէս օկսաւ բայերու ցանկ մը:

Շատ չանցած օկսաւ քարոզել գործածելով իր
գիտցած սակաւաթիւ բառերը, որոնցմով կարող
էր բնիկներուն ճանչցնել Աստուծոյ սէրը: Բայց
անոնք ինչ բառեր ունէին այնպիսի սիրոյ մը հա-
մար զոր կ'ուղէր հասկցնել անոնց:

Կար բառ մը որու պէտք ունէր ամէն բանէ
աւելի, եւ երկուքուկէս տարի աշխատեցաւ, բայց
իզուր: Հարցուց ամէն հարցումներ որոնք կը
խորհէր թէ երեւան պիտի բերէին զայն, բայց
բառը չեկաւ երեւան: Ականջ դրաւ խօսակցու-
թիւններու որոնց մէջ գիւղացիական պանծալի
վեպեր կը պատմուէին: Բայց գովելի գիւցազնու-
թեան թիւիը այնպիսի մէկն էր որ զոհի աստիճանին
չէր հասներ: Բառեր հնարեց, բայց անոնք նշա-
նակութիւն չունէին այն իսաւար հոգիներուն:
Ինչպէս սորվեցնելու էր «Փրկիչ» բառը: Եւ ա-
ռանց ասոր ինչպէս պիտի գիտցնէր Աստուծոյ սի-
րոյն իսկական նշանակութիւնը:

Գիշեր մը բնիկներու խաւմբի մը հետ նստած
էր կրակին առջեւ, եւ անոնցմէ մէկը կը պատմէր
թէ ինչպէս ուրիշ ցեղի միտինսար մը առիւծի մը
կապուած էր եւ պիտի օպաննուէր, եթէ ինք (խօ-
սողը) վրայ չհասնէր զանիկա փրկելու համար:

«Եւ դուք ըրի՞ք ասիկա», հարցուց Մ. Հոջըիս:
Այո, տէր, ես էի ձեր բարեկամը փրկողը:
Հոս միտինսարին սիրտը ցնծութեամբ լեցուեցաւ:
«Ես էի փրկողը», Այո բայն էր Կոստանիս: Այդ ցե-
ղին մէջ գոյականը կ'ելլէ բայէն, անոր օկրգրի
վանկին մէջ վտիտութիւնով մը: Իսկոյն ըսաւ

միտինսարը, «Կոստանիս» — փրկել, Մոստանիս —
Փրկիչ: «Ո՛հ, տէր, այո է փնտած բառը», հար-
ցուց սեւամորթը: «Այո, այո», գոչեց միտինսարը:
Այո է զոր կ'ուզեմ ըսել ձեզի, թէ Աստուած սի-
րեց մեզ, եւ զրկեց Յիսուսը, որպէս զի մեզի սոր-
վեցնէ, իր կեանքը մեզի համար տայ եւ մեր
Մուտհանիան ըլլայ: Եւ միտինսարը արտասուա-
թոր աչքերով երկինք նայեցաւ, իր գտած բառին
համար ուրախութեամբ: Եւ կրակը չըջապատող
սեւ երեսները լուսաւորուեցան նոր իմացակա-
նութեամբ:

Այս տարօրինակ վայրի խօսուածքին քերական-
ութիւնը եւ բառարանը տակաւին կը կենայ գրի
մեքենայով գրուած, որոնք հիմա կը քննուին
ուսուցչութեան առաջ աւելի ճշգրտելու համար: Բայց
երբ պզտիկ բառարանը տպագրուի, եւ յետոյ ետ
դարձուի Ափրիկէ, մարդիկը Աստուծոյ խօսքին
գիտութեան ճամբուն առաջնորդելու համար, ա-
նոր նուրբ կողքերուն մէջ «Մուտհանիս»էն աւելի
քաղցր բառ պիտի չգրուի:

ՆՈՐՈՐԻՆԱԿ ՕԴԱՆԱԻՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Ի Փարիզ խանութի մը մէջ Մ. Սանթո Տիւ-
ման կ'աւարտէ օդադնաց զրօսանաւ մը: Նպատակն
է երթեակութիւն մը կատարել մէկ երկու շաբաթ
առանց իջնելու տեւէ նաւահանգիստ՝ դադար առ-
նելու կամ հանգստանալու համար: Այս նոր
նաւը պիտի ունենայ ննջելու, ուտելու եւ նստե-
լու տեղեր եւ ղեկավարելի օդապարիկ մը, եւ
կարող պիտի ըլլայ երկար առեւն օդին մէջ մնալ
չինգղին մէկ գիւտին շնորհիւ:

Օդանաւորութեան արգելքներէն մին եղած է
բաւական կազի պահպանութեան անկարելիութիւ-
նը: Երբ ամպ մը կը նսեմացնէ արեւը, կազը չուտ
մը կը պաղի եւ կը կծկի: Որովհետեւ ծովման
սկզբունքը նոյն է նուրբ հեղուկի մը մէջ որպիսի
է օդը, ինչպէս է ծանր հեղուկի մը մէջ ալ, որ-
պիսի է ջուրը, կը հետեւի թէ երբ օդապարիկը
պակաս քանակութեամբ օդ դուրս արձակէ, կը
օկսի ինչպէս: Այսպիսի պատահականութեան մը
պատրաստ գտնուելու համար օդանաւորողը աւա-
զով լեցուն պարկեր կը կրէ, զորոնք վար նե-
սել կը օկսի այն ինչ նաւը վար իջնել կը միտի:
Երբ բաւական կը թեթեւցնէ օդապարիկը, այնպէս
որ կը դադարի անոր էջը, յաճախ կը պատահի որ
արեւը նորէն կը ճառագայթէ, ուստի կազը կ'ընդար-
ձակի եւ հետեւապէս նաւը վեր կը թռչի: Որպէս զի
թեթեւացած նաւը չափազանց բարձր չելլէ, օդանա-
ւորողը կ'ափարիչ մը կը բանայ չուան մը քաշելով

եւ կը թողու որ կազէն մաս մը դուրս արձակուի։ Այսպէս շարունակ ելլելով եւ իջնելով շուտով կը ապառէ իր աւազը եւ կազը, եւ կը հարկադրի գետին իջնալ։ Քսանըչորս ժամ օդին մէջ մնալ գրեթէ անկարելի է։

Մ. Սանթոս Տիւմոն, որ հարկաւ իր օդապարիկին կազը պահելու դժուարութեան պատահած է յաճախ բարեխառն ջերմութեան ատեն, հիմա միտքը դրած է ձեռք բերել զայդ արհեստականապէս։ Իր օդապարիկին մէջ շինած եւ հաստատած է ալումինումէ գալարուն խողովակէ կոնաձեւ «խտացուցիչ» մը հազար հինգ հարիւր խորանարդ ոտք կազ պարունակելու բաւական։ Ասիկա կը կապակցի նաւին տակ գտնուած կաթնայի մը կամ շոգիացուցիչի մը հետ, որուն համար քարիւղ կը գործածուի իրեւ վառելանիւթ։ Մէկ լիպրա քարիւղը քսան լիպրա ջուր կը շոգիացնէ, եւ այս շոգին կը տաքցնէ կազը եւ այնչափ կ'ընդարձակէ զանիկա որ կ'աճեցնէ վեր հանելու ոյժը երեսուն լիպրա վառուած իւղին իւրաքանչիւր մէկ լիպրային դէմ։ Հսկող անձին ընելիքն է միայն «կափարիչ» մը դարձնել» նաւին իջնելը դադարեցնելու համար։

Մ. Սանթոս Տիւմոն սոյն գիւտէն օգտուելու համար շինած է իր նոր մեքենան։ Օդապարիկը հաւկթի ձեւ ունի։ շինուած չէ արագաշարժութեան համար, այլ նպատակն է քշուիլ օդի հոսանքներէն հասարակ օդապարիկներու նման։ Անոր ներքեւ կը կախուի կատարեալ տուն մը ամենաթեթեւ շինուածքով — սենեակ մը, որուն մէջ երկու հոգի կրնան կենալ ճամբորդութեան միջոցին։ Հնարիչը կը յուսայ թէ առով պիտի կարենայ երթեւեկել Եւրոպայի վրայ։

ԾՈՎԱԽՏ ԱՐԳԵԼԵԼՈՒ ՄԵԹՈՏ ՄԸ

Լոնտոնցի ատամնաբոյժ մը հնարած է ծով հարթող կազմած մը նաւերու համար, որուն նպատակն է ծովախտի անհանգստութենէ ազատել նաւորդ ուղեւորը։ Հիմա անիկա յաջողապէս կը գործածուի Անգղիական Զբանցին վրայ երթեւեկող թղթատարական շոգենաւերէն մէկուն մէջ։ Կազմածը ունի որորան մը չորս լարերով, որոնք անկիւններէն կ'անցնին եւ կը հասնին երկտրական արգելակի մը, որ ինքիւրեւ կ'արգելէ որորանը իր տեղէն զատուելէ։ Մինչ որորանը հորիզոնական դիրքի մէջ կը մնայ, լարերը ազատ են արդելակին ճախարակներուն անցնելու կամ անոնցմէ հեռանալու։ Որորանին հորիզոնականութիւնը եթէ ամենաթեթեւ կերպով կորուսի, չորս խողովակներ

րու մէջ գտնուած սնդիկը անոնցմէ մէկուն մէջ վար կ'իջնայ եւ կը բարձրանայ միւսներուն մէջ, եւ այսպէս կ'ամբողջացնէ երկտրական հոսանքը մասնաւոր արգելակին, որ պարտի գործողութեան մէջ դրուիլ հորիզոնականութեան աւելի կորուստ արգելելու համար։ Նաւորդ ուղեւորին դիրքին փոփոխութեան պատճառաւ հորիզոնականութեան կորուստը ինքիւրեւ կը փոխարինուի, վասն զի ջուրը գրեթէ մարդկային մարմնին տեսակարար ծանրութիւնն ունի, այսինքն ծանր մարդ մը թեթեւ բռնէ մը աւելի ջուր կը ճնշէ դէպի մասնաւոր դիրքով ջրազանգուածի մը ոտքը եւ քօվերը։

ՆՈՐ ԱՆՁԳԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

Արեւմտեան Ափրիկէի մէկ ծառէն, զոր բնիկները Եոհիմպէնէ կը կոչեն, Եոհիմպին անունով ալքալոյտ մը պատրաստուած է։ Կը բիւրեղանայ ճերմակ, մետաքսանման ասեղներու պէս, որ գիւրաւ կը հալի ալքոլի, եթերի եւ քլորֆորմի մէջ, բայց անկատար կերպով՝ ջուրի մէջ։ Անոր յատկութիւնները խնամով քննուած եւ կարեւոր արդիւնքներ ձեռք բերուած են։ Սովորաբար կը գործածուի Եոհիմպինի քլորական աղ մը որ սակայն դիւրաւ կը տարբադադրուի։ Եոհիմպինի ենթամաշկային ներարկումը տեղային անզգայացում կը բերէ, որ գրեթէ երկու ժամ կը տեւէ։ Յառաջ կը բերէ անզգայութիւն աչքին եղջերիկին եւ աչքը պատող մաշկին, երբ լոկ անոնց վրայ իյնայ։

ՏՐ. ՇԵՓԸՐՏ Ի ՍԻՎԱՍ

(Շար. Նոտոյի Ինէն Ե Վերջ)

Արդ, խօսքս մասնաւորելով, մենք դեռաւոր ենք եւ մեր բոլոր փափաքները զօրաւոր են եւ մեր կամքն ալ հակամէտ է զանոնք դոհացնելու, եթէ անոնք գործադրուին յարմար ժամանակին եւ հոգեւոր բարձր նպատակով մը։ Օրինակի համար, առողջ մարդ մը առողջ կնկան մը հետ պէտք է որ ընտանիք մը կազմէ։ Եթէ առողջ չեն, զաւակ չեն ունենար եւ ուրիշ հիւանդութիւններու ալ ենթակայ կ'ըլլան։ Աստուած կ'ըսէ այդպիսի մէկուն, «Բեգի պէս գէշ մարդ յառաջ թող չգայ»։ Այս հիւանդութիւններէն մէկն է գաղղիական ախտը (syphilis) որ ժառանգական է մինչեւ 3-4 ցեղ. որչափ ծանր պատիժ։ Բայց սա ալ գիտնալ պէտք է թէ այս ախտը միայն հետեւանքը չէ անմաքուր յարաբերութեան, այլ կը փոխանցուի սիկարէ մը, դգայէ մը, որ ախտաւոր անձ մը ուրիշին կուտայ։ Կամ եթէ մէկը ուրիշի մը տղան ծծցնէ, թէ՛ ծծողը

եւ թէ՛ ծծցնողը որն ալ որ ունին միւսին կը փոխանցեն, Գեղացիներ այս վտանգին աւելի ենթակայ են, քանի որ ամէնը մէկ ամսն է կերակուր կ'ուտեն եւ մէկ սենեակ կը պառկին. այսպէսով, եթէ մէկը վարակուած է, բոլորն ալ կը վարակուին: Ասկէ զատ ուրիշ հիւանդութիւններ ալ կան որ ուղղակի անմաքուր յարաբերութիւններու հետեւանքն են եւ որ պատճառ կ'ըլլան շատ մը ուրիշ տկարութիւններու եւ սերունդէ սերունդ շարունակուելով երկիրը կ'ապականեն եւ սերունդները կը փճացնեն:

Հայր եւ մայր ըլլալու պատասխանատուութիւնը շատ մեծ է, սակայն ցաւալի է որ այս երկրին մէջ ատիկա ճանչցող չկայ: Երբեք խորհող չկայ թէ ինչ տեսակ զաւակներու ծնողք պիտի ըլլայ, քանի՞ զաւակներու եւ անոնց ապագան ինչ պիտի ըլլայ: Մարդ Հափքինս ըսաւ թէ, Կրօնքը կեանքի մը Աստուծոյ եւ մարդու մէջտեղ եղած յարաբերութեան եղանակն է: Քանիներ կան որ այսպէս կ'ըմբռնեն: Քանիներ կը խորհին թէ իրենց կրօնքը իրենց Աստուծոյ հետ ունեցած յարաբերութիւնով կը չափուի: Եթէ այսպէս խորհինք եւ մեր ապրելու եղանակը անոր յարմարցնենք արդարեւ երջանիկ պիտի ըլլանք: Տկար մարդ մը եթէ կ'ամուսնանայ անխառնութիւն ըրած կ'ըլլայ: Այխարհ եկած ենք եւ կ'ապրինք. արդ պէտք է որ առողջ կեանք մը ապրինք: Մէկը ըսած է, Աղէկ ապրելու համար պէտք է որ մարդ 8 ժամ գործէ, 8 ժամ քնանայ եւ 8 ժամ ալ հանգիստ ընէ: Այս աղէկ կանոն մըն է, եթէ մէկը կրնայ իրագործել: Հանգիստ ըլլալ ըսելով չէ թէ պիտի հաւկնանք գործէ դադրի՝ այլ գործը փոխել: Ոմանք կ'ըսեն թէ գործելով կը տկարանան: Այս սխալ մըն է. եթէ մէկը առողջ է եւ մտահոգութիւն մը չունի, գործելով չտկարանար: Ուրիշ թշնամի մը մարդու առողջութեան՝ օգնից ըմպելին է, որուն նկատմամբ արդէն շատ խօսուած է: Նաեւ չափազանցութիւնը որեւէ կերակուրի: Առհասարակ մենք շատ կ'ուտենք եւ քիչ կը խմենք: Ասոր հակառակը պէտք է ընել:

Քիչ ուտել եւ շատ ջուր խմել, մանաւանդ անոնք որ մտային աշխատութիւն ունին: Շատեր ցորտին վախէն պատուհաններ կը գոցեն եւ անմաքուր օդի մէջ կ'ապրին: Անմաքուր օդը եւ մօթը մեծապէս կը վնասեն առողջութեան: Արդ պէտք է զգուշութիւն ընել այս բաներուն, նաեւ այն ամէն բաներուն որոնց միջոցով հիւանդութիւններ կը փոխանցուին ջուրէն եւ ճանճերէն, եւ պէտք է չուկայէն գնուած պտուղներ առանց լուար չուտել: Ասով չէ թէ բոլորովին ջնջած

կ'ըլլանք միջրոպները, այլ նուազեցուցած կ'ըլլանք անոնց թիւը եւ անոնց ալ յաղթելու զօրութիւնը արդէն մեր մէջը թռնինք: Առողջապահութեան կանոններու միտք դնել մեր պարտականութիւնն է եւ չէ թէ միայն միտք դնել, այլ սորվեցնել ուրիշներու, մանաւանդ նոր սերունդին որոնց կը վերաբերի ապագան:

—Յիշելու արժանի է նաեւ Տիկին Շէփըրտի ջանքերը, որ առաւօտէն մինչեւ իրիկուն առանց վայրկեան մը հանգիստ առնելու այցելութիւններ կը կատարէր թշուառներու տուններ, բարեկամներու տուններ, վանքեր եւ քաղաքիս նշանաւոր կողմերը: Երբեմն ալ մօտակայ գիւղերը: Ինք ամէն դացած տեղը կը շնչէր Լուսաւորչական եկեղեցիին կարօտութիւնը եւ հոգեւոր մշակներու չգոյութիւնը: Իր զօրաւոր գաղափարը այն էր թէ դեռատի Լուսաւորչական մը պէտք է որ անձնուիրաբար իր եկեղեցիին մէջ գործէ զայն հոգեւորապէս բարենորոգելու: Տիկին Շէփըրտ Այնթապի մէջ գործ ունի ասեղնագործութեան, ձեռագործ գեղեցիկ զարդեր չինելու եւ Ամերիկա ղրկելու: Ասիկա բաւական եկամուտի աղբիւր մըն է եւ Այնթապի մէջ շատ մը աղքատներու գործ կը հայթայթէ:

Մր. Փիթ Պալսոյ եւ ընդհանուր միսիոնարութեան գանձապետն է. 24 տարիներ մեծ յաջողութիւնով կատարած է իր պաշտօնը, ժողովրդական խօսող մը չըլլալուն համար չքարոզեց, այլ այցելութիւն մը տուաւ Ամերիկեան Բարձր. Վարժարանին եւ առանձին խօսակցութեան մը մէջ խօսեցաւ Ե. Ք. Ընկերութիւններու նկատմամբ: Տեղեկութիւններ տուաւ Եւրոպայի հոգ. գործերուն նկատմամբ եւ քաջալերեց եղած հոգեւոր ջանքերը, յորդորելով որ համեստ կերպով իրենց գործերը շարունակեն Քրիստոսի փառսին համար: Այս ամէնը իր փորձառութենէն կը խօսէր քանի որ ինքը անձամբ տեսուչ եղած էր Ե. Քրիստ. Ընկերակցութեան մը:

Տր. Փոսթ Պէյրութ Գոլէճի բժշկական ճիւղին ծերունի եւ սիրելի տեսուչը եւ վիրաբոյժը 40 տարի գործած է Պէյրութի մէջ, Կիրակի օր մնաց Սիվաս, եւ առողջան պաշտամունքի ատեն խօսեցաւ հետաքրքրական եւ յուզիչ քարոզ մը, նիւթ ունենալով Երբ. Ե. 7. Հետեւեալն է անոր համառօտ պարունակութիւնը.

Յիսուս Գեթսեմանի պարտէզին մէջ սաստիկ տառապանքի մէջ էր. իր ցաւերը ծանր էին եւ իր վիշտը խորունկ: Նոյնչափ զգայուն էր մարմինը եւ ինք գրեթէ չէր կրնար տանիլ անոնց սառու

կութեան : Զ՛ օր ան ալ ջիղ ու միս ունէր մեզի պէս , ու մեզի պէս մարմինի կազմ : Խաչը ստուգապէս ծանր կը ճնշէր իր վրայ , եւ կ'ըսուէր թէ քրտինքը արիւնի մեծ կաթիլներու պէս գետինը կը թափէր ու ինք «Սաստիկ գոչումով ու արցունքով աղօթք ու աղաչանք մատոյց Անոր՝ որ կարող էր զինքը մահուանէ ազատելու » — Հայր , եթէ քու կամքդ է , այս գաւաթը ինձմէ անցուր : Բայց իրաւ Յիսուս խաչէն կը փախչէր : Իրաւ մահէն ազատելու համար սաստիկ գոչումով ու արցունքով աղօթք ու աղաչանք կը մատուցանէր : Այո , այս համարները գրեթէ միշտ այսպէս մեկնուած են : Բայց կարելի՞ է խորհիլ որ Յիսուս մահէն վախցած ըլլայ , մինչ իր հետեւորդները ցնծութիւնով դիմագրաւած են մահուան եւ անոր տառապանքներուն : Ոչ , Յիսուս կ'աղօթէր մահէն ազատելու համար , բայց կ'աղօթէր որ այն ժամուն մեռնելէ պահուէր : Այս ժամուն բոլոր մարդկութեան մեղքը իր վրան առած էր ան , եւ մեղաւորի մը պէս կը կենար Աստուծոյ առջեւ : Ինքզինքը կ'զգար Ազաթին պէս որ անհնազանդ եղած էր Աստուծոյ եւ ինքզինքը ծառերուն մէջ կը պահէր : Կ'զգար Կորնիւս եւ իր ընկերներուն տեղը , որոնց առջեւ զետիւր պատուեցաւ ու կ'լլեց զանոնք : Մեզմէ ամէն մէկին տեղը կ'զգար ինքզինքը , որ մեղանշած ենք : Ու կը վախնար որ այս մեղքերու ծանրութեան տակ մեռնի , առանց խաչին վրայ բարձրացնելու մարդու մեղանշական բնութիւնը : Արդէն կ'ըսուէր թէ լսուեցաւ իր աղօթքը , չէ թէ մահէն ազատեցաւ , հապա այն խաչին մեռնելէ ազատեցաւ : Հրեշտակ մը եկաւ որ կը զօրացնէր զինքը որ դիմանայ այն խաչի տառապանքներէն , եւ այն խաչի գաւաթը իրմէ անցնի , խաչին վրայ կ'առաւ րելու համար մեր մեծ փրկագործութիւնը :

Սիվառ , Հոկտ. 3

ԿԱՐԱՅՑ ԳԱՅԼԵԱՆ

ՏԻՊԱՐ ԿՂԵՐԸ

3.

Դարձեալ խառնուածքի իբր հետեւութիւն , կան մտքեր ալ որոնք կը նախընտրեն ամուր տեղեր ապրիլ , արթուն ու պատրաստ կը մնան եղած աննպաստ դիտողութիւններուն : Աս պարագային տակ առժամանակեայ տուժողներ իրենք չեն ըլլար , քանզի հազարումէկ ճիշդ վիթականութիւններով կը չբացնեն հակառակորդը : Զգուշաւոր դիրքը մտքին անվստահութեան պակասը կը չնշտէ : Ուր որ աս պակասը կայ , իրական գործունէութիւնը կը բացակայանայ : Զգուշաւոր միտքը անապաշտ է , բայց թէ հինը նո-

րին ծնունդ կուտայ , գիտակ չէ : Զգուշաւոր միտքը արտակարգ հանգամանք մը կ'առնու եւ Գրիգորի , Մաթիւրէի , Պաղմանի , Տիկին Լընգի , Բօպլմի , Տիկին Աօքէվի , Թէյլըրի եւ նմաններու կարգին մէջ կեցած անանկ կը սեպէ ձթէ Աստուծոյ պաշտօն կը մատուցանէ :

Ուրիշ դասակարգ մ'ալ կայ որ եւ ոչ մէկ ծայրայեղութեան կ'երթայ : Աս կ'իտքին լեզուակն է որ միշտ ալ ու անեակ կը նայի թաթերուն ելեւէջէն : Մտքի հաւասարակշռութիւնը աս դասուն մէջ միայն անայլալ կը մնայ : Ուղղամտութիւնը չկորսուած , լաւն ու յոռին , ոտուտն ու ճշմարիտը նշմարելով զանոնք մատնանշելէ չխուճափուիր : Տրամաբանութիւնն ու դատողութիւնը , ճամարտակութիւններէ զերծ , իրենց բնական վիճակին մէջ կը գործեն : Միջնադիրք միտքը երկինքն է ջինջ , ուր մեծ ու փոքր լուսաւորներ կը փողփողին որոշապէս , ինչպէս իր մէջ խոհերը : Հոս կը զանուէր անկողմնակալ ոգին որ նկարագրի մը հազուագիւտ գոհարն է : Ոչ նախապաշարումը եւ ոչ ալ նորոյթը կրնան բարեկամանալ անոր , բայց ճշմարտութիւնը իրեն հոգեկիցն է : Միջնադիրք միտքը չխաբուիր . վայ անոր որ կեանքին մէջ խաբուած է : Զգուշաւորին քսակը լեցուն է , եւ ինք փոխան բանալու եւ նայելու թէ ինչ է մէջինը , միայն քսակը ցուցնելով ու շնկլտացնելով կը խորհի եւ կը խորհնցնէ թէ ոտկիներ են , մինչդեռ շատ ու շատ անգամներ ճաշը են , բայց միջնադիրք միտքը լուսայափոխ է որուն դրամները բացօրոյ շարուած են ու գիտէ ոտկին ու պղինձը : Խիզախները Լոնտոնցի գողերն են Նորա Տէրի դերասանուհւոյն , որուն կեղծ գոհարները կողոպտելով գիշեր մը միայն հրճուեցան ի տես թանկագին քարերուն . եւ երբ արեւին ու վարպետին առջեւ ներկայացուցին , նետեցին մէկդի իբր ոչնչութիւններ . մինչ միջնադիրք միտքը խաղաղիկ խուզարկուէ Թրանսվալի դաշտերուն մէջ , ուր գտած աղամանդը բոլոր աշխարհի ուշը կը գրաւէ : Մեծանուն վրոֆէտորն Սէյս Ար. Գրոք վերաբերմամբ խօսելու առնէ կ'ընէ , ձթէ՛ թշնամի եւ թէ՛ բարեկամ , Հին Կտակարանին հետ նենգօրէն կը վերաբերուին : Երկուքն ալ կը նային որ իրենց նիւթերը պաշտպանեն , փոխան ջանալու որ գտնեն թէ ինչ կ'ըսէ մեզի : Որեւէ չնչին ապացոյց , որ վարկարեկ կրնայ ընել Հին Կտակարանը , թշնամիէն մեծ ընդունելութիւն կը գտնէ . եւ անդին բարեկամն ալ կը ձգտի անկարելին պաշտպանել : Ուրիշ տեղ մը դարձեալ կը մատնանշէ թէ մեկնիւններ աւելի անձկօրէն կը փնտռեն իրենց գաղափար

ները գտնել Սր. Գրոց մէջ քան երեւան բերել թէ իրականապէս ի՞նչ կ'ըսէ : Աշխարհ տխուր եւ բեռնաշեղծ երեւոյթներու հանդիսատես եղած է մարդկային մտքին աս ծայրայեղ ձգտումներուն երեսէն . բայց տիպար կղերը, եւ ոչ մէկին հակելով, միջին դիրքը կը նախընտրէ ու կը յառաջանայ կեանք ու լոյս սփռելով իր չորս դին, եւ միշտ նոր մարդը կ'ըլլայ իրական, թէպէտ մազերը ճերմկին : Մարդը մարմինը չէ, այլ եօր որ չծերանար եթէ ուզէ : Երկուստեք ալ եւ որոնք չառ կան, բայց աւելորդ երկուստեքը քիչ : Եւ աս քիչերուն մէջ է տիպար կղերը :

Ժամերը սուղ են աշխատող մարդուն, եւ աշխատող կղերին ժամերը ա'լ աւելի սուղ են : Ու այս սուղ ժամերէն եթէ յատկացնէ մաս մը թղթին ու գրչին, մտաւորական գարգացումին եւ օգտակարութեան հոգանքին աչքառու թափ կու տայ : Գրիչը մտքին լեզուն է, կ'ըսէ Սերգանդէս . եւ իրաւամբ լեզու մը՝ որ կրնայ խօսիլ մօտին կամ հեռուն, անհատին կամ բազմութեան հաւասարապէս : Գրիչը ծերանալ կամ մեռնիլ չգիտեր : Տիպար կղերին կեանքը տեսականապէս անմահացնող խորհրդաւոր նեկտարը մեկնն է . տեսականապէս ըբի, քանզի ան կ'ապրի իր համայնքին մէջ մի նկարագրին մէջ ալ, բայց ոչ բացօթյա : Գրին սա գերազանց յատկութեան հետ բաւ իսկ ննթական յառաջացնելու անվիճելի կարողութեանը համար տիպար կղերը իր գրչին վրայ փոշի լիցնէր : Թերեւս առարկուի թէ կղերին բազմազաղ ժամերէն կարելի է ժամանակ գտնել գրչին համար : Այնպիսիներուն թող պատասխանէ վիպաւան Զօրա, որուն հարցուցին թէ աւելի քան հարիւր հատոր գրքերդ ի՞նչպէս գրեցիր : Ըսաւ, «Օրը միայն կ'է՛մ գրելով» : Գրչի այս արտադրոյթներ ոչ թէ միայն կղերին՝ այլ նաեւ լրագրութեան, մատենադրութեան ու գրականութեան եւս յառաջացման ու բարձրացման պիտի ստարեն :

Տիպար կղերը, վերլուծելով իր անհատականութիւնը, կը գտնէ հոն ուրիշ կալուածք մը աչքառու, ուր աշխատելով կը լրացնէ իր եօր : Մարդը պայծար մը ունի ոչ թէ միայն իր հայրենի, որ յատուկ է նաեւ կենդանեաց, այլ նաեւ կենդանական ու ծնողական յոռի ժառանգութիւններուն, համար : Մարդուն մէջ գտնուած հակամիտութիւններէն մաս մը եկած է իր մէջ ստորին կենդանիներէն եւ մաս մ'ալ գինք ծնող հայրերէն : Ինչ որ շատ հեղ վագրին կամ օտարին մէջ կը տեսնենք ու կը օտականք կամ կը պփգանք, նոյնը աւելի գերազանց՝ մարդուն մէջ կը նշմար-

րենք : Կղերը մարդ է . եւ մարդ ըլլալէ առաջ ալ կենդանի է . եւ որպէս զի լման մարդին եւ ապա տիպար կղերին անհատականութիւնը կրէ, իր մէջ կենդանական ու ժառանգական յոռի յօժարութիւնները կը ճնշէ : Եկեղեցական պատմութիւնը վերծանող մը շատ մը էջեր պիտի գտնէ սեւցած, որոնք փառամոլութեան սեւ ձգտումէն կաթկթած են : Աս յիմարական եւ հոգեմտային բաղձանքը եւ շարժումը, գէթ անցեալին համար, կղերական լանջերու տակ յարմարագոյն տունը գտած են : Կղերականութիւնը, առանց տիպար նշանակութեան, էն յարմար արօտավայրն է ուր կըրնայ պարարտանալ սոյն ոգին . քանզի կղերը կամ քուրմը անյիշատակ ժամանակներէ հետէ միջնորդը եղած է Անծանօթին ու մարդին . եւ մարդը ահաբեկած, Անծանօթին գաղափարէն, խոնարհած է Անոր միջնորդին առջեւ . եւ աս վերջինը՝ շատ անգամ սոսկ մարդամեքենայ մը առանց հոգիի եւ առանց անծանօթի, Հերովդէսեան զգացումներով տոգորեալ, ուռած, ամբարտաւանած եւ ճարակ տուած է անոր : Կղերին փառամոլութիւնը Շարտի որկորէն աւելի լայն ու ճանապարհ տակառէն աւելի ծակծկուն է : Ան յագեցում չգիտեր . յարգանք, տկնածանք, պատկառանք, խոնարհութիւն, երկըրպագութիւն, պաշտամունք եւ նուիրում որքան տեղան իր պատուանդանին առջեւ, այնքան պապակ կ'ըզայ : Փառամոլ կղերը տգիտութեան ջատագով է : Ամէն աղու մը վերջին խօսքը ինք պիտի ըսէ : Կը թշնամանայ անոր որ աս բաղձանքի դէմ կը դործէ : Փառամոլ կղերը խորախորհուրդ խորանի առջեւ կը լուսոյ ոտքերն ստորնա կարգերու, որպէս զի ա'լ աւելի բարձրանայ : Փառամոլը, դիտակ իր անձին իսկութեան եւ անարժանութեան, կը չողովէ պնակալէզները իր փառաբանները ընելու : Փառամոլ կղերին բովանդակ ընթացքը տքնանք մ'է գրաւելու այն դիրքը, ուր իր միջնորդած Անծանօթը բազմած է : Չառաւանդներէն խիտ շատերը առտուածացած քուրմեր են : Արդ մեր տիպար կղերը, այս սահաւոր ու աննեղելի ձգտումէն հեռի ու մերկ, իր վարդապետին պէս հեղ ու սրտով խոնարհ է :

(Շարունակելի)

Ս. Մ. ՈՐԱԲԵՐԱՆ

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ ԵԿԵԼԵՑԻՆ

Այս օրերս յաջորդաբար, մէկը միւսի ետեւէն, կարգ մը մեծարոյ այցելուներ մեծ հրճուանք առնելով Բողոք. Ժողովուրդին իրենց բարոյացուցիչ խօսակցութիւններով ու հոգեչունչ քարոզներով : Այցելուներէն մին էր Ուրֆայի միաբնակարան Միս Գորինա Շաթըգ, որ իր նիւթական եւ բա-

րոյական շատ մը բարեգործութիւններով եւ ծառայութիւններով արդէն շատերուն համակրելի դարձած էր հեռուէն : Իսկ այժմ, բարեբախտաբար, անակնկալ կերպիւ ժողովուրդը զայն կ'ողջունէ ամօռոյս ԱՂին օրալիւր եւ խանդավառ զգացումներով : Գրեթէ ամբողջ երեք օր քաղաքս կեցաւ Անգղիական հիւպատոսարանը հիւր մնալով : Կիւրակէ օր թէ՛ արանց թէ՛ կանանց խօսեցաւ ժողովարանին մէջ : Նոյն օրը կէսօրէն վերջ Բամբիլ Եթերի ժողովին առաջնորդելով քաջալերեց զանոնք եւ յորդորեց որ իրենց քաղաքի իգական օեռին օրհնութեան պատճառ ըլլան՝ ընդ միշտ քրիստոնէականիւ անբաժիր կեանք մը վարելով : Ճիսուսը ցոյացնել պէտք է, աղջիկներս, ձեր կեանքին ամէն փուլերուն մէջ, խօսքով վերջացուց այդ ժողովը : Միս Ծաթըզ շատ գոհ մնացած էր Բամբիլ Եթերի այդ բարի ձեռնարկէն : Բամբիլ Եթեր, տեղւոյս Անգղիական հիւպատոսի թարգման վեր. Թովմաս Մկրտիչեանի տիկինը, տարիներէ ի վեր կազմակերպած է հոս աղջկանց Գրիտ. ընկերակցութիւն մը : Աղջիկներէն շատեր կիրակի օրեր կը հաւաքուին հոն (Բամբիլին տունը), ուր շատ օգտակարութեամբ կ'անցընեն ժամանակնին : Լուր օրերն ալ հոն կը յաճախեն ձեռագործ եւ ձայնագրութիւն ուսանելու համար : Պէտք է ըսել թէ այս ընկերակցութիւնը նիւթապէս բաւական օգնած է չքաւոր աղջիկներու դպրոցական ծախքերը հայթայթելով եւ մերթ կարօտ եկեղեցիներուն նպաստներ զրկելով :

Նոյն օրը իրիկուան ժամ Զէին (Բ. Թ.) Միս Ծաթըզ ժողովարանի մէջ համառօտակի տեղեկութիւն տուաւ իր գործերուն վրայ, որոնք են — Դպրոց—Որբանոց, ք թաշկինակի եւ ձեռագործի ճիւղեր այրի կիներուն օրապահիկ հայթայթելու համար, ք Կոյրերու դպրոց, ք Սբ. Գրոց ընթերցումն ընդհանրացնել, «Ոչ թէ իմ գործերուն ալ Աստուծոյ իմ միջոցաւ կատարած գործերուն վրայ ձեզ տեղեկութիւն պիտի տամ, ըսելով օկոաւ իր խօսքը եւ ընտիր խրատականով մը վերջացուց : Ամէն մարդ Աստուծոյ ձեռքին մէջ ընտիր անօթ մը կըրնայ ըլլալ, պայմանաւ որ անկեղծօրէն հաւատացեալ եւ Անոր միայն յանձնուող մը ըլլայ : Մինչ շատեր խոյս կու տան այս ոտըր կեանքէն : Ուրֆայի կոյրերու դպրոցին մէջ տեղացի եօթը տարեկան կոյր մը պիտի ընդունի, որուն տարեկան վեց Օսմ. ոսկի ծախքին գէթ մէկ մասը յիշածս աղջկանց ընկերակցութիւնը պիտի հայթայթէ : Երանի թէ շատեր այս օրինակին հետեւելով կոյրերէն ոմանց օգնէին՝ զանոնք դպրոց զրկել ջանա-

լով : Դպրոց մը՝ որ օակայն իր կարգին հազուադիւս է մեր երկրին մէջ, ժամ ԱՂին Միս Ծաթըզ, ընկերակցութեամբ վեր. թարգմանին եւ ուրիշներուն, այցելեց տեղւոյս Ամերիկեան երկսեռ զըպրոց—որբանոցը, ուր շատ ջերմ ընդունելութիւն մը վայելեց մառնաւորապէս վերին տեօուչ վեր. Յ. Անտոնեանի եւ հոն գտնուող պաշտօնէից կողմէ : Սաները քանի մը հոգեւոր երգեր երգեցին, որոնցմէ մէկը ճառ մը կարդաց բարի գալուստ մաղթելով թէ՛ նորեկ հիւրին, թէ՛ իրենց վեր. վերատեսչին, որ յարմար զուգադիպութեամբ մը զիրար ողջունեցին հոն որբանոցին մէջ : Ոմանք ալ Սբ. Գրքէն քանի մը համարներ գոց արտաբանեցին : Լաւ տպաւորութեան տակ մեկնեցաւ անկէ : Հետեւեալ օրը տեղւոյս դպրոցները այցելելով գոհ մնաց Լուս. երկսեռ վարժարանաց բաղդատաբար ըստ մաշին բարեկարգ ըլլալը տեսնելով : Երեք շաբթի Սեպ. 20ին մեկնեցաւ դէպ ի վէրէնէնի :

Մեր միւս այցելուն է տեղւոյս նախկին հովիւ վեր. Յակոբ Անտոնեան, որ կիրակի առտու շատ զիւրըմբռնելի մեթոտով մը «Անդադար աղօթքը ըրէք» նիւթ բռնելով քարոզ խօսեցաւ ժողովարանին մէջ : Իր քարոզին մէջ յայտնեց թէ աղօթքը մարդուս համար բնական է եւ պէտք է աղօթել ոչ թէ Աստուծոյ համար, այլ բուն իսկ մեզ մարդոցս ազնուացումին համար : Աղօթողը հետեւեալ ազդեցութեանց կ'ենթարկուի. — Խոնարհութեան կը վարժուի : ք Սրբութեան գեղեցկութիւնը կը ճաշակէ : ք Գերազոյն էակին հետ շփուելով միշտ Անոր նման կ'ըլլայ, ք քանզի միջավայրը մարդուս վրայ շատ կ'ազդէ : ք Աւելի լաւ կը ճանչնայ զԱստուած, ք ուր որ ոտէպ աղօթէ : Ուրիշ այցելու մըն ալ գրեթէ չարաթներ առաջ ունեցանք, ան Եփրատ Գողէճի նախակրթարանի դասաւանդներէն Պրն. Յարութիւն Գրիգորեանն էր : Ասի կիրակի կէսօրին Ե. Գրիտ. Ընկերակցութեան ժողովին խօսեցաւ : Կծու եւ շատ խիտ բառերով յանդիմանեց Բողք. Եկեղեցւոյ մէջ գոյութիւն առնող Կուսակցութիւնները : Հրապարակաւ ժողովուրդի ճակտին դարկաւ անոնց նախանձատ, ծաղրածու եւ մանաւանդ եռասէր ըլլալը, որոնց հետեւանօք թէ՛ եկեղեցական եւ թէ՛ կրթական շատ մը անյաջողութիւններու մատնուած էք եւ դեռ պիտի ձախողիք, ըսաւ : Կ'ըսէր նաեւ թէ ձեզմէ մէկը քովս գալով այլոց վրայ չարախօսեց, եւն. : Շիտաւ կը շատ ամօթ բան էր օտար այցելուէ մը այս կերպ անտանելի բառերով յանդիմանութիւններ լսել :

Ընդհանրապէս այցելուները գոհ չեն մնար տեսնելով այսքան պառակտումներ : Ինչ պիտի ընէ

արդեօք Եկեղեցիին բուն Տէրը, եթէ ինքը այցելէ
որ մը Տիարպէքիւրի Բողոքը: Եկեղեցին:

Տիարպէքիւր, Սեպ. 21

ՅԱՐԱՊԵՏԱՆԻ ՏԻՐԱԶԵԱՆ

ՇՐՋԱՆԱՒԱՐՏՈՒԹԻՒՆ Ի ՊԻԹԼԻՍ

Ինչպէս անցեալ երկու տարիներ, այս տարի
ալ Յուլ. 1/14ին քաղաքիս Աւետ. դպրոցն ունե-
ցաւ իւր շրջանաւարտից հանդէսը, որ տեղի ու-
նեցաւ Ժողովարարին մէջ: Ներկայ էին Կառավա-
րութեան կողմէ Ազիզ պէյ, Մէարիֆի միւստիքը,
Անգղիական փոխ-հիւպատոսը, Ռուսական հիւ-
պատոսը եւ Տ. Եզնիկ Վրդ. Գալփագճեան: Ամ-
պիոնը վայելչապէս դարդարուած էր եւ ճակատը
Տաճկական վեհապանձ դրօշակը կը ծածանէր: Ամ-
պիոնին աջակողմը կը բազմէին դպրոցին տեսուչ
Մր. Գոլ, Պատ. Խաչիկ Վարդանեան եւ ճախա-
կաղմը շրջանաւարտ աշակերտը նոյն տարազով եւ
գրեթէ տարեկից, զգեստին տեղւոյս հաստատու-
թեան գործարանէն պատրաստուած եւ կարուած:

Բացուեցաւ հանդէսն ԻԳ Սաղմոսով եւ յետոյ
կարդացուեցան ճառեր. Գարբիէլ Խաչիկեան եւ
Սմբատ Խաչիկեան Հայերէն խօսեցան: Մեկըն Կա-
րապետեան, Կարապետ Յովնանեան եւ Արօն խա-
չիկեան Անգղիերէն, Արմինակ Մկրտիչեան Թրքերէն
եւ Մկրտիչ Տօնապետեան Հայերէն: Իւրաքան-
չիւր ճառէ վերջ երգուեցան երգեր որ խնամօք
պատրաստուած էին Միս Իլէէն եւ Միս Նէլէէն:
Ճառերէն յետոյ տեղի ունեցաւ վկայականաց բաշ-
խումն Մր. Գոլի եւ Ազիզ պէյի ձեռամբ: Վերջինն
կարճ բայց ազգու ոճով ուղերձ մը խօսեցաւ՝ ա-
շակերտաց մատուցանելով վկայականները, ու
ճանրացաւ մանաւանդ իրենց պարտականութեանց
վրայ: Առկէ վերջ երգուեցաւ հրաժեշտի երգ չըր-
անաւարտից կողմանէ, որ իւր ներդաշնակ եւ
տխուր եղանակով բոլոր ունկնդրաց վրայ մեծ ազ-
գեցութիւն թողուց: Դպրոցականք եւս անոնց
հետք բարեաւին իբր արձագանգ յոտս ելնելով եր-
գերն իրենց բաժինը, Երթա՛ք բարեաւ, եւն.:
Պատ. Խաչիկ Վարդանեան խօսեցաւ ուսման եւ
արհեստից օգտակարութեան վրայ ու Մր. Գոլ
նոյնը աւելի շնչտեց: Յակոբ էֆ. Թուղճեան, զբա-
ղոյն անօրէն դասատուն, կարդաց մաղթանք Վեհ.
Սուլթանի արեւչատութեան եւ երջանկութեան
համար: Տ. Եզնիկ Վրդ. Գալփագճեան քաջալերեց
աշակերտներ, յատուկ խրատական մը խօսելով
իրենց պարտականութեանց վրայ ու այսպէս հան-
դէսը որ երեք ժամ տեւեց՝ վերջացաւ Համբարիչ
մարշով:

Ա. ԽԱՅԻԿԵԱՆ

ԽՆՈՒՍ-ԲԵՐԴ

Գեղեցիկ փոքր աւան մըն է որ կը տարածուի
Պինկէօլի մեծ լեռնաշղթային մէկ կողին վրայ:
Բնութիւնը հոն սիրուն է եւ հմայիչ: Առատ են
փոքր անտառներ եւ ջուր գոր կը մատակարարէ
լեռնախումբն: Սակաւաթիւ են Հայերը, եւ առ-
հասարակ կրթութիւն նկատուած են, բայց չեն յա-
ջողած մինչեւ ցարդ ունենալ կոկիկ դաստիարա-
կութիւն մը աւանդող շարունակական դպրոց մը:

Վերջերս Վանէն Կարին վերադարձիս ճամբուս
վրայ ուղեցի տեսնել Խնուսի Աւետ. Ժողովուրդը:
Այս անգամ աւելի փափագ եւ իղձ տեսանք անոնց
մէջ կրօնական եւ հոգեւոր գործերու համար:
Գրեթէ ընդհանուր տեսանք այդ փափագը: Նիւ-
թական կարօտութիւններ եւ անյաջողութիւններ
պատճառ կ'ըլլան որ անհաստատ մարդիկ հեռանան
Փրկչին եւ անոր հովանաւորութենէն, բայց շատ
անգամ ալ կարօտութիւնները մղած են դմարդիկ
առ Տէր Յիսուս Քրիստոս: Մեր կարճատեւ այ-
ցելութիւնը համոզում գոյացուց մեր մէջ թէ Աւե-
տարանի մշակներուն համար մեծ կարօտութիւն
կայ: Ահա ընտիր դաշտ մը հոգեւոր աշխատութեան:
Ո՛րչափ հոգիներ կան որք կը կարօտին Աստուծոյ
ճշմարտութեանց. տրամած, վշտահար մեղաւոր-
ներ մխիթարութեան կ'ապաստեն: Երբեմն մեզի
այնպէս կ'երեւնայ թէ դադրած է մարդոց մէջ
բարի բաներու զգացումը: Բուն իրականութիւնը
այդ չէ՝ սակայն: Մարդոց կրօնական զգացումը
գոհացում կը պահանջէ: Անհանգիստ կ'ըլլան ա-
նոնք մինչեւ որ գտնէ գոհացում իրենց հոգեւոր
ընտելութիւնը:

Ուրախութեամբ կ'արձանագրեմք հոս որ Հի-
րամիկ, Խոզլու եւ Ձէվիրմէ գիւղերն ունին երեք
քարոզիչ եւ երկու վարժուհի: Անդին Բերդ, որ
նախկին տարիներ ունեցած է իր քարոզիչը, վեր-
ջին երկու երեք տարիներ վարժուհիներու հսկո-
ղութեամբ եւ աշխատութեամբ դպրոց ունեցած
է՝ քարոզիչ մը չգտնուելուն պատճառաւ: Այս
տարի սակայն երկու վարժուհիներ կան որք կը
կառավարեն քառասուն աշակերտներով դպրոց մը:
Տեղւոյն փոքր Ժողովուրդը սակայն գոհ չլինիր
այդչափով: Աւելին կը խնդրէ եւ փափագանօք:
Սակայն այս կողմերը գրեթէ միշտ դժուար եղած
է հոգեւոր պաշտօնեայ գտնել. շատ սակաւաթիւ
եղած է անոնց թիւը: Արդ այս տողերը գրելով
կը փափագինք ուշադրութիւն դարձնել Բերդի կա-
րօտութեան: Անոնք կ'ուզեն մէկը որ կենաց բա-
նին մատակարարութեամբ զբաղի եւ նոյն ատեն
կրթական գործին եւս օգտարէ: Ո՛վ պիտի դայ

եւ յօժարի այդ կարօտութիւնը լեցնել : Ով որ տրամադրելի է եւ պատրաստ գործելու Տէրոջ փառքին համար՝ թող ընդունի ինուս-հերդէն եկած հրաւերը . թող գրէ մեզի ու մենք դժնացում ու պատասխան պիտի տանք իւր դիմումին :

ԲՈՂՈՐԹ Ս. ՍԹԵՓԵՂԸՐԸ Կաթնայ Դիմում

ԻՆՉՈՒ

Ինչո՞ւ, անձն իմ, առ աշխարհին
Տենջաս փառքին ունայն ու սին,
Սրտով յարէ սուրբ Քանանին
Անվերջ փառքին դու երկնային :

Ինչո՞ւ, անձն իմ, սիրեա խաւար
Եւ հետեւիս ճամբու մոլար .

Հոն կայ անշուշտ վրտանդ ու վախ,
Եւ կործանում քեզի, աւա՛ղ :

Ինչո՞ւ, անձն իմ, ուղիդ ճամբան,
Որ կը տանի վերին Քանան,
Չընտրեա քեզի, չուտ ետ դարձիր
Մոլար ճամբէդ սին ու պատիր :

Ինչո՞ւ, անձն իմ, ապրիս անյոյս
Այսպէս միշտ դու, նաեւ անյոյս .
Անյոյսներու կեանք, յոյս ու յոյս
Միայն կրնայ ըլլալ Յիսուս :

Ինչո՞ւ, անձն իմ, տարիներով
Տառապիս միշտ մեղաց բեռով .
Փրկչիդ շուտով ապաւինէ
Որ քեզ անկէ, ո՛հ, ազատէ :

Ինչո՞ւ, անձն իմ, Փրկչիդ համար
Չի կրրեա դու խաչ անդադար,
Խաչէն ետքը փառք կայ քեզի,
Խաչըդ կըրէ սիրով առի :

Հարամիկ

ԱՐԵՍԿ Կ. ԹԻԻԹԻԻԼԵՅՈՒՆ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԴՊՐՈՑ

ԽԵ. ԴԱՍ, ՆՈՅՆՄԲԵՐ 19

ՆԵԻՋԱՅԻ ԽԵՐԻ (ՆԵԻՄ. Ա. 1-11)

Ոսկեղէն համար. Թաւ. Ե. 16 :

Աճեօրեայ ընթերցողներ. Նէեմիայի առաջին երկու գլուխները, նաեւ ԴԵ. ԻԶ. 40-46, Բ Օր. Լ. 1-10, Սաղ. 2. :

Ծանօթութիւններ. Նէեմիայի եւ Եզրաթի գիրքերը մէկ գիրք կը կազմեն : Նէեմիա Յուդայի ցեղէն եւ պատուաւոր ընտանիքէ էր եւ ամէնէն պատուաւոր պաշտօնեաներէն մէկը : Նէեմիա, իր գիրքին մէջ կարդացեալին նայելով, թէպէտ կոտապաշտ ժողովրդի մէջ կը գտնուէր, իր կրօնքին մէջ կրթեալ էր, եւ բարեպաշտ, նաեւ հարուստ, կարող եւ բարեօրիտ մէկն էր : Այս ատեն տակաւին դեռահաս էր եւ իրեն հետ յարաբերութիւն ունեցողներուն համակրանքը չահած էր : Նէեմիայի Երուսաղէմ երթալը Եզրաթի երթալէն տասներեք տարի ետքը տեղի ունեցաւ (Ն. Բ. 444) : Հմր. 1. Քաջաւ ամսան : Նոյեմբերի վերջի եւ Դեկտեմբերի

սկիզբի մասերուն կը հանդիպէր : Հմր. 2. Անալի կը կարծուի թէ Նէեմիայի հարազատ եղբայրն էր : Աւանդութիւնը կ'ըսէ թէ Նէեմիա օր մը, երբ կը պառաէր քաղաքին դուրսը, լսեց որ քանի մը ճա. նապարհորդներ Եզրայական լեզուով կը խօսակցէին : Անոնց քով կ'երթայ, եւ կը հասկնայ թէ անոնք Երուսաղէմէ կու գան, եւ անոնցմէ մէկն ալ իր եղբայրն է : Հմր. 6. Ահա՛նքերդ Լու Տիլի Ե. Նէն ու ալեքդ Բայ ըլլան : Անշուշտ այս խօսքը տառապէս պիտի չհասկցուի, այլ մարդկային բառերով եւ ոճով խնդրուած մըն է, աղերս որ Աստուած լսէ իր աղօթքը : Հմր. 8. ԴԵ. ԻԶ. 23-30, Բ Օր. ԻԸ. 45-52 եւ նման համարները կ'ալկարուին :

Մասնաւորութիւն Ե. Նէն. Այս դասին մէջ մեր ուսումնասիրելու ամէնէն կարեւոր նիւթն է աղօթքը : Աղօթքի վերաբերեալ հետազոյ բաները այս գլխուն ո՞ր համարներուն մէջ կը տեսնես : Աղօթքի համար որոշ նիւթ մը գտնուելու է : Անոր կարեւորութիւնը կատարեալապէս զգալու ես : Աղօթքը խոնարհ հոգիով մատուցուելու է : Խոստովանութիւն պէտք է : Պէտք է յիշել Աստուծոյ խոստումները, Պէտք է յարատեւել աղօթքի մէջ : Աստուծոյ դրած պայմաններուն համաձայն պէտք է աղօթել : Ուրիշներու համար աղօթելու է : Պէտք է աղօթել որ Աստուած օգնէ ուրիշներու կամքին :

Նէեմիայի կեանքէն ի՞նչ կը երբեք մանկութեան եւ երիտասարդութեան մէջ բարեպաշտ կեանք վարելու մասին : Մարդ տակաւին կրնայ բարեպաշտ ըլլալ բարձր դիրքի եւ հարստութեան մէջ : Մեղաւորներու կարեկցիլ պարտականութիւն է : Չունինք երբեք ոեւէ վիճակ, զոր չկրնանք Աստուծոյ ներկայացնել : Ինքզինքդ մեղաւորներուն տեղը դիր :

Նէեմիա ի՞նչ հասկցնել կ'ուզէ Ես մեղք գործեցի ըսելով : Ինքզինք կը նոյնացնէ իր ժողովրդին հետ : Իր սիրան ալ զգուշութեամբ քննելով կը տեսնէ իր պակասութիւնները : Անտարակոյս միտք բերաւ իր չըրած բաները դարձնել պէտք էր որ ընէր որպէս զի իր ժողովուրդը սուրբ ըլլար :

Հոգեւոր դասեր. Տիկին մը ուխտ ըրաւ դուրս աղօթք ընել որպէս զի իր ամուսինը դարձի գար, բայց արդիւնք մը չտեսնուեցաւ : Վեց ամիս ալ ասղօթք ընել ուխտեց, նորէն արդիւնք չերեցաւ : Վերջապէս ուխտ ըրաւ աղօթք ընել յարա՛ւ աղերս : Ասոր վրայ պատասխան ընդունեց իր աղօթքին : Դիտուն մը Ամերիկեան Ապառաժ Լեռներուն ձիւներուն վրայ ծաղիկ մը տեսաւ . քննեց հասկցաւ թէ ծաղիկը նորը թելով մը ձիւնէն վար ժայթի վրայ արմատ նետած էր : Մեր կեանքը պէտք է որ Աստուծոյ հետ կցուած ըլլայ աղօթքով : Յիսուս ինչո՞ւ տագնապեցաւ Զիթենայ լեռան վրայ : Դուն այդպիսի զգացում կը կրե՞ս մեղաւորներուն համար : Մարդոց հետ ունեցած վարմանքիդ մէջ աղօթքով կը խնդրե՞ս Աստուծոյ առաջնորդութիւնը : Հմր. 11ի երկրորդ մասին մէջի աղօթքը ամէն օր կը մատուցանեն :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԵՐՔԻՆ

Մայրաքաղաք . Հապէշ պատուիրակութեան պետ Զոր. Մաշալա մայրաքաղաքի ժամանեց . — Թըղթատարական փոխանակադրի եւ ծրարներու գործողութիւնները կեդրոնական նամակատան մէջ իրկուենքը կը վերջանան . Բայց Սիրքէճիի նամակատան մէջ ներքին եւ արտաքին փոխանակադրերու եւ ծրարներու գործողութիւնները մինչեւ վերջին կառավարին մեկնման ժամը կը շարունակուին . — Կատարաբուժական հաստատութիւնը եւ մանրէաբանական աշխատանքը Հայտարարաշայի նորակառոյց շէնքը փոխադրուեցան . — Կիրակի առաւօտ մայրաքաղաքի եւ արուարձաններուն մէջ, նաեւ Գարթալի եւ կղզիներուն, Ատապազարի, Կէլէի, Կէլիպօլուի եւ Պրուսայի մէջ երկրաշարժի բաւական զօրաւոր բայց անմիջա երկու ցնցում գրացուեցան . — Անգղիացի անուանի նկարիչ Մր. Էլիս մայրաքաղաքի ժամանեց, նմանապէս Շուեռացի նշանաւոր երկրախոյզ Սվէն Հէտին' եւ քանի որ միայն ետեւ մեկնեցաւ . — Ձեռնհաս իշխանութեան առաջարկուած է աղջիկներու արհեստագործական վարժարանի շրջանաւարտուհիներու ձեռագործներուն արդիւնքէն յարմար գումար մը տալ անոնց իրենց ամուսնութեան ժամանակ եւ ըստ այսմ բարեփոխել կանոնադիրը . — Գործածուած բամբակներ եւ շուկայի մէջ վաճառելի հին անկողիններ վերամակագործներու կողմէ պիտի չգտնուին մինչեւ որ առողջապահական պաշտօնեաներու կողմէ չհականեսուին . Հին բամբակներն ալ առանց քննութեան ենթարկուելու պիտի չծախուին .

Նահանգներ . Հալէպի նախկին կուսակալ Մէճիտ Էթ. Պաղտատի կուսակալ անուանուեցաւ . — Հալէպի նոր կուսակալ Նազըմ փաշայի պաշտօնին վերաբերեալ Կայս. հրովարտակը երկու շաբաթ առաջ մեծ հանդէսով կարգացուեցաւ տեղւոյն կառավարական պաշտօնատան մէջ . — Մուստանիա-Պրուսայի երկաթուղին մինչեւ Զիթլի երկարելու իրադիրը փութով քննել հրամայուեցաւ որոնց որ անկ է . — Գաւառներէն Կ. պօլիս ժամանողներ պարտաւոր են իրենց ժամանման օրէն մինչեւ երկու շաբաթ Մարգահամարի վարչութեան զիմել եւ հարկ եղած արձանագրութիւնը կատարել տալ . Ձեռնհաս պաշտօնարանը, նկատելով որ ուղեւորներէ ոմանք այդ գործողութիւնը կատարել չեն տար եւ զանազան պատճառներով խոյս կու

տան դրամական տուգանք վճարելէ, ծանոյց՝ որոնց որ պէտք է՝ այդպիսիներէ 25ական դահ. դրամական տուգանք առնել տրուած սրոշման համաձայն . — Իզմիրի Իտալական Ընդհ. հիւպատոսարանը Իտալիոյ երկրաշարժէն արկածեալներուն համար 30,927 դահ. հանգանակած է . — Հալէպի պարսպէն դուրս գտնուողներուն պէտքը լեցնելու համար մէկ ժամ հեռաւորութեամբ շորագ անուն տեղւոյն ջուրը բերել ձեռնարկուած է Կայս. ծննդեան տարեդարձին օրը եւ արհեստագործական վարժարանի մը բացումը կատարուած է . — Իզմիրի մէջ սառի գործարան մը եւ պող օդի մթերանոց հիմնուլ մենաշնորհ խնդրուած է . — Եթէ Պաղտատի, Պազարայի, Մուսուլի եւ Հալէպի նահանգներուն արհեստագործական արտադրութիւնները ըստ առաջնոյն Պազարայի ճամբով զրկուին Պաթլիա եւ Սումաթրա, վաճառականութիւնը պիտի ընդարձակի . Ուստի հրամայուեցաւ զՊազարա առաքումներու կեդրոն ընել եւ արհեստաւորներուն ու վաճառականներուն քաջայեթութիւններ տալ . — Յարմար դատուած է Լիբանանու առեւտրական դատերը Պէյրութի առեւտրական դատարանին յանձնել, Շէրիի եւ քաղաքային դատերը Շէրիի դատարաններուն եւ պատժական դատերն ալ գաւառային պատժական առեւտրներուն .

Սյուլայ . Կայուածատուրքի թէղքէրէները այսուհետեւ կայուածին արժէքին համեմատական տուրքի մը պիտի ենթարկուին, մինչդեռ առաջ միայն մէկ դահ. կը պահանջուէր անոնց համար . — Թղթատարական վերատեսչութիւնը Պուլկարիոյ հետ կնքուած թղթատարական նոր պայմանագրին համաձայն որոշեց Պուլկարիա զրկուելու 5 քիւնոց թղթատարական ծրարներէն 6 եւ մինչեւ 12 քիւնոցներէն 12 դահ. առնել . — Երկրագործութեան յատուկ անասունները, որոնք ընտանի անասուններու տուրքէն զերծ են, նոյն տուրքին կ'ենթարկուին վաճառուելու կամ մօրթուելու միջոցին . — Յասի հեռագրաթելին շինութիւնը ի մօտոյ պիտի աւարտի . Ուստի Յասի հեռագրական եւ թըղթատարական սնորէն կարգուեցաւ Տարիւլչէֆագա վարժարանին առաջնակարգ աշակերտ եւ Բերայի Հեռագրատան Հիւ մեքենայի պաշտօնեայ Հիւսէյին պէյ, հաղորդակցութիւններու համար ալ ուրիշ երեք պաշտօնեայ, որոնք քիչ ատենէն իրենց պաշտօնատեղիները պիտի ուղեւորին . — Երբ պահանջ մը դանձելու համար դատի ձեռնարկուի եւ պարտականին ինչքը արգելքի տակ դրուի, եւ ի չգոյէ հետագայի չեղեալ համարուի անոր աղբրագիրը, եւ պարտականը դատարան զիմէ այդ ապգելը վերցնելու համար, հարկ պիտի ըլլայ արգելքի տակ զնել տուողը դատարան հրաւիրել ըստ օրինի, եւ խնդիրը դատարանով որոշել . — Ամերիկացի հնագէտ Տր. Մէյըր, որ հին ազգերու վրայ յօրին

ուած իր գիրքով մեծ անուն հանած է, վերջերս Իզմիր եկած է եւ Անատոլուի հնախուզական պեղումները աչքէ անցընելէ ետեւ Սիւրիա պիտի երթայ, ուր արդէն գտնուած է ասկէ 30 տարի առաջ: — Պերպէրէ մինչեւ Սուաքին չինուած երկաթուղիին բացումը Դեկտեմբերի մէջ տեղի պիտի ունենայ: — Շրջաբերականով ծանուցուեցաւ այսուհետեւ ասպարէզ չտալ տգէտ դայեակներու գործունէութեան, այլ միայն ռուսեայ եւ վկայեալ դայեակ գործածել: Տգէտ դայեակներու գործունէութեան արգելք չեղողներ խտուրտ պատասխանատու պիտի համարուին: — Յարմար դատուած է կրթական նպաստի յետեւալ տուրքերուն գանձումը Երեւմտական եւ հաւաքիչ պաշտօնեաներու յանձնել եւ հարկերին 10ը անոնց վճարելով նախակրթարաններու եւ «Բիւլտիէ» դպրոցներու բազմացման ջանք չխնայել: — Դրոշմաթղթի նոր կանոնագրին հրատարակումէն ետքը փակցուած պակաս գրոշմաթղթերուն նկատմամբ որոշուած է որ, մինչեւ որ պաշտօնեաները եւ ժողովուրդը ծանօթանան կանոնագրին տրամադրութիւններուն, դրոշմաթղթերուն պակասին համար տուգանք չառնուի, այլ պակասը միայն լրացուի: նորեր աւելցնելով եւ զանոնք թուականով, ստորագրութեամբ կամ կնիքով չնշելով: — Մայրաքաղաքի Թունական դեպտան Մ. Կրիփարիս չարաթ Աթէնքի մէջ ամուսնացաւ Թունաստանի վարչապետին եղբորաղջկան հետ:

Բողոք. Ժող. Այսօր եւ վաղը Ատապաղարի նորակառոյց եկեղեցիին նաւակատիքի հանդէսները պիտի կատարուին եւ այդ առիթով աղօթքներ պիտի ըլլան Ն. Կ. Վեհափառութեան արեւշատութեան համար: — Պայպը Հաւուի ժողովուրդը 552 դահ. նուիրեց Ամերիկեան Աստուածաշնչի Ընկերութեան: — Վեր. Կիրակոս Ժամկոչեան Սէվէրէկ հրաւիրուած է իրրեւ քարոզիչ եւ ի մօտոյ հոն պիտի ուղեւորի: — Ուրախութեամբ կ'իմանանք թէ Վեր. Ա. Եղոյեան բաւական հանգստացած է եւ Խարբերդի Գոլէճին ու Աստուածաբանական վարժարանին մէջ դասեր կ'աւանդէ:

Հայ Լուս. Ժող. Ամենայն Հայոց Հայրապետը դպրոցապետական կալուածները Ռուս կառավարութենէն ընդունելու համար Նահապետեան Տ. Նահապետ Եպսկը փոխանորդ կարգած է: — Պատրիարք Հայրը անցեալները օրհնութեան կոնդակ մը զրկեց Հապէշաստանի Մէնէլիք կայսեր: Կիմանանք թէ Ատիս Ապապայի Թաղ. Խորհրդի ատենապետին եւ ուրիշ անձերու ալ նոյնպիսի կոնդակ զրկած է: — Իզմիրի Աբեւը Մասալ չարաթա-

թերթը անպայման դադարի դատապարտուեցաւ: — Հանգուցեալ Միքայէլ էֆ. Մամիկոնեանի այրիին եւ դստեր 1,080 դահ. ամօթոշակ յատկացուեցաւ Կայս. կառավարութենէն: — Կայս. Բժշկական վարժարանի երկրորդական ճիւղին Ֆրանսերէնի Եւսուցիչ Պօղոս էֆ. Գէրէտէճեանի երրորդ կարգի Օսմանիյէ պատուանշան շնորհուեցաւ:

Կաթիլ Ժող. Մարոնիներու պատրիարք Տ. Էլիաս Հոյէք անցեալ ուրաթ Սէլամյեզի արարողութեան ներկայ գտնուեցաւ եւ յետոյ արժանացաւ Ն. Կ. Վեհափառութեան ներկայանալ եւ Պապին ինքնագիր մէկ նամակը յանձնել: Այդ առիթով կարդաց Արաբերէն գրութիւն մը, որով իր եւ իր ժողովրդին հաւատարմական զգացումները կը յայտնէր: Կայս. երկրորդ քարտուղար Իզէթ փաշա թարգմանի պաշտօն կատարեց: Պատրիարքը 1843ին ծնած եւ աստուածաբանութիւն ուսանելու համար Հոմ դացած է: 1889ին եպիսկոպոս ձեռնադրուած է, 1897ին ալ պատրիարք ընտրուած:

Յոյն Ժող. Մ. Էվեէնիտի խոստացած է իր հանգուցեալ որդւոյն ի յիշատակ վերաշինել Գանտիլիէ այրած վարժարանը: — Երուսաղէմի պատրիարքարանին Սինողը որոշած է Երուսաղէմայ պատրիարքարանին պարտքին համար փոխառութիւն մը կնքել եւ մայրաքաղաքի Պատրիարքարանի իրաւասութեան ներքեւ գտնուող եկեղեցիներէն նպաստ հաւաքել: — Պատրիարքարանին աղերսագիր մատուցուած է որ 1769ին Պէրաթի մէջ մեռած եւ Եանեայի ամբողջ կուսակալութեան մէջ իրրեւ սուրբ ձանչցուած Գողմա անունով քահանան եկեղեցւոյ սուրբերուն կարգը դասուի:

Առեւտրական հրապարակ. Հոկ. 21 (Ն. Տ.) Օ. Ռ. 100 Տրեւ, Անատոլու կրծք, կը 80-82 դահ., Անգղիկ. քալը 39-39½ փր., ըն- 110-112, Բիզոն 42½ փր.: տիր, 40½, Լաթիւ, Սլէիկ. 215-220, Սեւ ծով 150-155, Միւս, Պալքէսիք քալը 55-58 փր.: Թէթիւ, Էնկիւրի-Եոգղա քալը 17½-18 դահ.: Բոսոր, Անատոլու գլըրի- մա քալը 7 դահ.: Բաթիւ, Ատանա քալը 5½-5½ դահ.: Ալէիւ, Գարահիսար, Պալքէսիք 118-120:

Դրամական. Հոկ. 13/26 Օսմ. Միաց. Օ. Ռ. 97 30 Բումլ. Երկթղ. ֆր. 131 75 Մէճիտիյէ 107 15 Նաքուէն 87 07 Մէթալիք 103 35 Գրիմից 51 03 Մանր արծաթ 103 35 Անգղ. օսկի 109 27 Ռուսիոյ բոլ 91 10 Մանէթ 8 64

ԱՐՏԱՔԻՆ

Մեծ Բրիտանիա. Ծով. Նեյսընի յաղթանակին ու մահուան 100րդ տարեդարձին առնելով մեծ խանդավառութիւն յարոյց Անգղիոյ մէջ: Անգղիա ծովային պետութիւն է, եւ իր բոլոր զիւցազներուն ամէնէն ժողովրդականը Նեյսըն է, որու յիշատակարանը Լոնտոնի ամէնէն նշանաւոր առարկաներէն մին է: Այդ յիշատակարանին բարձր սիւնը եւ զայն շրջապատող կրանիթեայ առիւծները համակ պնդեցան պաշտօնը: Որոշուած էր սիւնը պիտէ մինչեւ ոտքը ելեկտրականութեամբ լուսաւորել, բայց այդ որոշումը լքուեցաւ զի մի գուցէ ջղախոտ ձիեր խրաչէին լոյսերէն: Նեյսընի առաջնորդը գրեթէ անընդհատ յաղթութեան առաքարէզ մը եղաւ բացառութեամբ միայն մէկ պարտութեան: Թրաֆալկարի ճակատամարտը, որ 1805 թիւ 21ին տեղի ունեցաւ, վերին աստիճան կարեւորութիւն ունէր, վասն զի, եթէ Ֆրանսական եւ Սպանիական միացեալ նաւատորմը յաղթական հանդիսանար, ծովուն տիրապետութիւնը Նափոլէոնի պիտի մնար: Նեյսընի յաղթանակը կատարեալ եղաւ, բայց իր իսկ մահուամբ չահուեցաւ, քանզի ճակատամարտէն քիչ ետքը իր վերքերէն մեռաւ: Անգղիոյ եւ Ֆրանսայի արդի բարեկամական յարաբերութիւնը սա հաճելի իրողութենէն յայտնի է որ Ֆրանսայի նախկին Ծովային նախարար Մ. Թը Լանէսան մին է այն յողուածագիրներէն, որոնց անունները կը փայլին Սիւնապոլի Նեյսընի յիշատակին նուիրուած թիւին մէջ: Տարեդարձին օրը Թագաւորին նուիրուեցաւ Նեյսընի կիսանդրի մը, եւ յիշատակարանին քով փառաւոր հանդէս մը կատարուեցաւ, որու յաջորդեց սեղան մը: Եղան նաեւ տեղային բազմաթիւ փոքր հանդէսներ: Ծով. Թոփոսապէս հեռագրեց. «Նեյսընի յաղթութեան հարիւրամեակին ի պատիւ ձեր հացկերոյթին առիթով մեծ ծովակալին վրայ մեր յարաճուն սքանչալցումը կը յայտնենք: Այս զգացումը աւելի կը աստղանայ երբ միտք կը բերենք թէ մեր նաւատորմը Անգղիականին տիպարով չինուած է:» Ամերիկայի Տիւրի ծովակալը սապէս հեռագրեց. «Ուրախ եմ որ պատեհութիւն կը ներկայանայ ըսելու ձեր թէ ես միշտ կը նկատեմ զՆեյսըն իբրեւ անգլիական նաւազը, որու հանձարը փրկեց ու փառաւորեց զԱնգղիա, որու առաքարէզը օրինակ ու խրախոյս է աշխարհի նաւազներուն, եւ որու արտին փափկութիւնը զինք սիրելի կ'ընծայեցնէ համայն մարդկութեան» — Թերթերը, Ուէյլսի իշխանին եւ իշխանուհիին Հնդկաստան ուղեւորե-

լուն վրայ խօսելով, կը յիշեցնեն թէ գրեթէ ճիշտ երեսուն տարի առաջ Էտոլըրտ Թագաւորը, որ այն ժամանակ Ուէյլսի իշխան էր, Լոնտոնէ մեկնեցաւ նոյն նպատակով: Երեք տարի առաջ իշխանը եւ իշխանուհին Աւստրալիա, Նոր Զելանտա, Հարաւային Ափրիկէ եւ Քանաւա գացին: Սոյն այցելութեամբ ալ պետութեան բոլոր կարեւոր մասերուն շրջանը լրացուցած պիտի ըլլան: Անցեալ հինգշաբթի Թագաւորն ու Թագուհին Լոնտոնի կայարանին մէջ օղջերթ մաղթեցին իրենց որդւոյն եւ հարսին եւ ամբօր փողոցներուն մէջ ծափահարեց զանոնք մինչ կայարան կ'երթային: Իշխանը եւ իշխանուհին Անգղիական Զրանցն անցան եւ կառախմբով ճենովա գացին, ուր իրենց կ'ապաօէր Ռիւսսո զրահաւորը, որով պիտի ուղեւորին: Այդ նաւը սքանչելագէտ կահաւորուած է անոնց համար: — Գերման թերթերը այլեւս չեն պահանջեր որ Բրիտանական կառավարութիւնը ըսէ թէ Մալթի յայտնութիւններն ինչ հիմ ունէին: Սիւնապոլի Պերլինի թղթակիցը կ'ըսէ թէ ինք կարող է բացարձակ ըսել թէ Մ. Տէլքսաէի հրաժարելէն ետքը բերանացի հաղորդուեցաւ Գերման կառավարութեան թէ Մեծ Բրիտանիա գործնականապէս պիտի օգնէ Ֆրանսայի, եթէ Գերմանիա Ֆրանքեպերմանական պատերազմ մը յարուցանէ: Սակայն միջադէպը հիմա բոլորովին անցած կրնայ համարուիլ: — Փարիզի քաղաքապետական խորհրդի 60 անդամներ Լոնտոն գացին իբրեւ Լոնտոնի քաղաքապետական խորհրդին հիւրեր: Իրենց ժամանման յաջորդ օրը Թագաւորին ներկայացան եւ յետոյ ի պատիւ իրենց բարի գալուտեան սեղան մը տրուեցաւ, որու առիթով ուղերձ մը խօսեցաւ Լոնտոնի Ֆրանսական դեսպան Մ. Քանպոն: — Կ'ըսուի թէ Անգղիոյ հանդէպ Ռուսիոյ դիրքը հետեւեալն է կէսպաշտօնական մամուլին տեսութեամբ: Թէեւ Ռուսիա Անգղիոյ դէմ յարձակողական նպատակներ չունի, Անգղիացիներու համար կարեւոր զիջում մը պիտի ըլլայ Հնդկաստանի վրայ տեսականապէս հնարաւոր յարձակման մը ի սպաս լքումը: Հետեւապէս Անգղիա պատրաստ է համարժէք զիջում մը ընել իր կողմէ: — Գաւառ մը, որ միշտ քուէի ստուար մեծամասնութեամբ Պահպանողական երեսփոխան ընտրած է եւ ուր Ազատականները երբեմն ումպէտ դատած են ընտրելի ներկայանալու փորձը, վերջերս Ազատական երեսփոխան մը ընտրեց թափուր աթոռ մը գրաւելու համար Խորհրդարանին մէջ: Ահա ուրիշ նշան մը թէ ընտրական յառաջիկայ մեծ պայքարին մէջ պիտի չյաջողի կառավարական կուսակցութիւնը:

Այլապէս՝ Նախագահ Լուսինէ Երեւանի Մարտիրոս Կոստան եւ Կայարանին մէջ ընդունուեցաւ Սպանիոյ Թագաւորէն եւ Բարձրագոյնի մարտիրոս նատարներէն, նաեւ Ասթուրիա իշխանէն, որոնք կինը (Վերջերս հանգուցեալ) Թագաւորին երէց զոյրն էր, եւ Պալարիոյ Ֆէրտինանտ իշխանէն, որ Թագաւորին կրտսեր քրոջ հետ պիտի մամուսնանայ։ Թագաւորը եւ Նախագահը մէկտեղ պալատ դասին կառքով եւ փողոցներուն մէջ անգործին ամբողջութեամբ կողմէ խանդավառութեամբ ողջունուեցան։ — Նախագահ Բոգէվէլթ մասայ 18ին ճամբայ ելաւ 13օրեայ պտոյտ մը ընելու եւ հաբաւային նահանգներէն ութը այցելելու համար։ Բիշմարկ մէջ, որ Ամերիկայի ներքին պատերազմին ժամանակ Հաւաքային Դաշնակցութեան մայրաքաղաքն էր, շատ սիրալիր ընդունելութիւն մը գտաւ եւ դաշնակցական վաղեմի զինուորներու հետեւորդութեամբ մեծարուեցաւ։ Նոյն խանդավառ ընդունելութիւնը գտաւ նաեւ ամէն տեղ։ Բաղաքի մը մէջ ընդունուեցաւ տիկիններու յանձնաժողովէ մը, որոնք զուխն էր համալուար Դաշնակցական Զօրավար Սթոնուել Չէքսընի այրին։ — Փարիզեան թերթի մը Սթ. Փեթրոպոլիթի թղթակցին վկայութեամբ, Ռուսական փոխառութիւնը Նոյին հրապարակ պիտի հանուի։ Դաւարը պիտի ըլլայ 50 միլիոն Անգլ. ոսկի, որոն 26 միլիոնը Ֆրանսայի, 16ը Դերմանիոյ, 4ը Անգլիոյ, 4ն ալ Միաց. Նահանգներուն մէջ պիտի տեղաւորուին։ — Մարտի 8-ը վեղերքը խրած Անգլիական նաւ մը ջուրին երեսն հանելու գործով զբաղած Անգլիացի երկու սպաներ յարձակում կրեցին եւ դերի տարուեցան։ Յեղապետը, որոն ձեռք ինկան առնէ, իբրեւ պայման կը պահանջէր որ Թանճէրի մէջ բանտարկուած իր եղբայրը եւ ուրիշ երկու ցեղապետներ աղաւտ արձակուին։ Պայմանն ընդունուեցաւ եւ Անգլիացի սպաներն աղաւտ արձակուեցան։ — Զաւարը Կայս. հրովարտակի մը մէջ, որ անցեալ չաբթու հրատարակուեցաւ, կ'ըսէ. «Առաւելած մեր հայրենիքին ծանր փորձութիւններ եւ բախտի հարուածներ կրել տուաւ արիւնառու պատերազմի մը մէջ, որ մեր պանծալի դօրաց քաջասրտութեան ակներեւ ապացոյցներ ընծայեց քաջարի եւ հզօր թշնամիին դէմ մղուած յամառ պայքարին մէջ։ Այս պատերազմը, որ ամէնուս ցաւ կը պատճառէր, վերջացաւ։ Մեր երկրին արեւելեան մասը պիտի ծաղկի խաղաղութեան ու բարի դրացութեան մէջ ճափոնական պետութեան հետ, որ հիմա մեր բարեկամն է»։ Նախարարական յանձնաժողով մը ողջած է քննել թէ հարկ է ընդհանուր վարկ մը

յատկացնել, որով զինուորներէն ու զոդները Մանչեսթրեան սահմանազխին մօտ հաստատուին։ Մանչեսթրին ըննութեան մը պիտի ենթարկուի Փորթ Արթըրի ամրութիւններուն չինութեան գործը, որոն մէջ Ռուս կառավարութիւնը խարդախ յանձնառուներու կողմէ խարուած է ըստ վկայութեան հանգուցեալ Զօր. Գոնտրաթէնքօի։ — Սթոնուել, շարք մը յօդուածներով, ձեռնարկած է ուսումնասիրել անգործութեան խնդիրը։ Յօդուածադիրը կ'ըսէ թէ շատերու յաճախ անգործ մնալուն պատճառը Մեծ Բրիտանիոյ բաղամարդ ըլլալը չէ։ Մեծ Բրիտանիոյ բնակչութիւնը միայն 342 է առ մէկ մի քառ. մղոն, մինչ Հոլանտայինն է 429 եւ Պելճիոյնը 589։ Գործի չգոյութեան պատճառներուն նկատմամբ յօդուածագիրը կ'ըսէ թէ Ամերիկայի մէջ անգործներու հարիւրին 19ը անժուգիւ կամ ծոյլ են, 42ը հիւանդ կամ գործելու անկարող դարձած մարդիկ եւ 39ը պարապ վասն զի չեն կրնար գործ գտնել։ Գերմանիոյ մէջ անգործներուն հարիւրին 38ը ծոյլ են կամ արեցող, իսկ մնացեալը կամ գործելու կարողութիւն չունին, կամ չեն կրնար գործ գտնել։ Յօդուածագիրը կը կարծէ թէ Մեծ Բրիտանիոյ մէջ աղքատութեան մէկ երրորդին պատճառն է արեցողութիւն եւ ծուլութիւն։ Անգործներու համեմատութիւնը ձեռք բնականապէս աւելի կ'ըլլայ քան ամառը, թէեւ այս ճշմարիտ է աւելի անհմուտ գործաւորներուն քան կիրթ արհեստաւորներուն նկատմամբ։ Իսկ անգործներու թիւը բաղադրամամբ գործողներու ամբողջ զանգուածին աւելի շատ է Անգլիոյ քան Գերմանիոյ մէջ։ Յօդուածագիրը կ'ողբայ որ բնակչութեան տարեկան աճումը նուազ է Մեծ Բրիտանիոյ քան Եւրոպական բազմաթիւ երկիրներու մէջ։ Տարեկան այդ աճումը Գերմանիոյ մէջ 15,000 է առ մէկ մի միլիոն բնակիչ, Ռուսիոյ մէջ 13,600 եւ Մեծ Բրիտանիոյ մէջ 9,400 միայն։ Գերմանիոյ ժողովուրդը տարին կ'աւելայ 900,000, իսկ Մեծ Բրիտանիոյ ժողովուրդը 400,000։ Լոնտոնի Եպիսկոպոսը այս իրողութեան վրայ խօսելով կ'ըսէ թէ «Կենսական զատ հարստութիւն չկայ։ Հարստագոյն այն երկիրն է որ մեծագոյն թուով մարդկային աշխիւ ու երջանիկ էակներ կը սնուցանէ»։ — Նախագահ Բոգէվէլթ, հաբաւային քաղաքներէն մեկուն մէջ խօսելով ըսաւ թէ, թէեւ չկրնար ըսել թէ Փանամա ջրանցին չինութիւնը ո՞րչափ պիտի տեւէ կամ քանի՞ պիտի նստի, գործը այնչափ յառաջ տարուած է որ ինք կրնայ ծանուցանել թէ կարելի է զայն ի գլուխ հանել եւ հաւանորէն են թաղրուածէն ալ պակաս ծախքով։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏԵՐԱՆԻ Ա. ՏԱԿԱՐ ՎՅԱԶԱՆԵՆ

Ֆինանսներու Եօդուորն Ամերիկացի խան